

Personen die de Geschiedenis hebben veranderd

Levensbeschrijvingen van belangrijke personen,
die de geschiedenis veranderden
van 2700 voor Christus tot 1914

Paul Wartena

Utrecht, Nederland, 2025

ISBN

9789465380452

INHOUD

Inhoud

INHOUD.....	3
De Zondvloed en Atrahasis (Uta-Napishtim of Noach).....	9
Hammurabi: De Wetgever	14
Fu Hsi (of Fu Xi) ontdekker van de veeteelt	18
Shennong: Ontdekker van de landbouw	20
Koning Gesar van Ling (een oud land in Tibet) Demonen verslagen	23
Confucius (551- 479 voor Christus) wijsheid en orde	33
Lao Tse (of: LaoZi) mededogen, eenvoud, geduld	38
De 8 onsterfelijken in de Taoïstische traditie (Pa Hsein).....	41
Chuang Tzu (=Zhuangzi) Alles is betrekkelijk	42
Mozi (=Mo Tsu) universele liefde	46
Menes - De Eerste Farao van Egypte	49
Toetanchamon: De jonge farao herstelt tradities	51
Homerus, de Griekse dichter en verteller.....	56
Pythagoras (582-507 voor Christus) Wiskunde als mystiek.....	58
Archimedes, Eureka, wiskundige en natuurkundige.....	62
Pericles: Democratie	66
Socrates: Ga zelf denken	72
Plato: Kennis zit in ideeën	77
Diogenes van Sinope,	82
Aristoteles, filosoof van de kennis	88
Alexander de Grote; Veroveraar	97
Caesar: Romeinse keizer en veroveraar	121
Su Xiaoxiao: de verboden liefde.....	146
Jozef: Van gevangen slaaf tot onderkoning	150
Mozes: De wetten van God	152

Elia (Iljas): profeet	186
Esther: Redt haar volk door verleiding.....	197
Jezus: Naastenliefde en Vergeving	206
Paulus (5-67): Verspreider van de boodschap van Jezus	241
De Openbaring van Johannes (96 AD)	246
Sint Nicolaas of Sinterklaas (280-342) heilige van kinderen	253
Theodora: van prostituee tot keizerin en heilige	259
Karel de Grote(of: Charlemagne) Christelijke Frankische koning en veroveraar ..	265
Franciscus van Assisi: eenvoud van de heilige	276
Iets over de Hindu cultuur.....	283
Krishna, Geïncarneerde god	315
Hindoe Filosofieën.....	337
Mahavira en het Jainisme	339
Bhagawan Parsvanath of Parsva, de 23e tirthankar (907-807 voor Christus)	342
Mahavira: de laatste Tirthankar	345
Guru Nanak en het Sikhisme	385
Ramakrishna: alle religies zijn waar	389
Mohammed: Er is maar één God	394
Attila de Hun: Gesel Gods en Heerser van de Steppe	463
Dzjenghis Khan (Temudschin) Veroveraar van de wereld en massamoordenaar .	469
Urmawi: Perzisch componist, muziektheoreticus.....	489
Sultan Mehmet II: De Islam veroverd Byzantium	493
Johannes Gutenberg: Ontdekker boekdrukkunst	501
Leonardo da Vinci: Kunstenaar, uitvinder, genie.....	505
Michelangelo Buonarroti, de Meester-kunstenaar	509
Erasmus, eerste humanist	527
Christoffel Columbus – Rijkdom voor Europa, Ellende voor de Indianen	535
Montezuma II - De Laatste Keizer van het Azteekse Rijk	538

Johannes Kepler – Ontdekker van de bewegingen van de planeten	542
Comenius; Alle mensen zijn broeders	547
Gottfried Wilhelm Leibniz: Het laatste universele genie	553
Atahualpa: Inca koning, verraden en vermoord	560
William Booth: Help de armen	571
Antonie Van Leeuwenhoek, ontdekker en uitvinder	574
Johann Sebastian Bach, componist.....	578
Emanuel Swedenborg, grootse wetenschapper en mysticus	582
Carl Linnaeus (1707-1778): plantensystematicus	585
Jean-Jacques Rousseau: de edele wilde	588
James Watt: de stoommachine.....	593
Johann Wolfgang von Goethe – De grote Duitse dichter	596
Lafayette: revolutionair van de mensenrechten	599
Napoleon Bonaparte: Veroveraar en wetgever	633
Robert Boyle: scheikundige	647
Leonhard Euler: “De Zon van alle Wiskundigen”	650
Mozart: Weense componist en wonderkind	658
Darwin: Het ontstaan en de ontwikkeling van soorten	662
Michael Faraday: elektriciteit en magnetisme	693
Alexander von Humboldt: Pionier van de ecologie	699
Prins Diponegoro: Vrijheid voor mijn volk	702
Edward Jenner: ontdekker vaccinatie	709
Henri Dunant: hulp aan hulpelozen	713
Hong Xiuquan: Stichter van de Taiping opstand	721
Sitting Bull (Tatanka Iyotake): De verdediging van Indianen.....	730
Frederick Douglass: Afschaffing slavernij.....	733
Bahauddin: Eenheid der mensheid	741
Karl Marx: Klassenstrijd	749

Shirdi Sai Baba, De Mysterieuze Heilige van Shirdi	771
Nikola Tesla: Genie met elektriciteit	773
Robert Stirling (1790-1878): De predikant-uitvinder	775
Keizer Meiji die Japan wakker kuste.....	777
Sun Yat-sen: De Vader van het Moderne China	782
Claude Monet: schilder van Licht en Kleur	797
Otto von Bismarck: Duitse eenheid, Bloed en ijzer	802
Henry David Thoreau: Pionier van de milieubeweging	806
Menelik II, de Leeuw van Juda, trotseerde Europa	815
Max Planck, en de Kwantummechanica.....	817
Albert Einstein: tijd en ruimte zijn relatief	823
Antoni Gaudí: De Architect van Dromen	827
Sigmund Freud : Seksualiteit en het Onbewuste zijn essentieel	829
Carl Gustav Jung: Archetypen zijn universeel	836

Inleiding.

“Personen die de geschiedenis hebben veranderd”, zijn alle mensen die geleefd hebben. Ook alle mensen die nu leven, veranderen de geschiedenis.

Uiteraard kan er niet een boek komen met de levensverhalen van alle mensen. Natuurlijk zullen er bij mensen die niemand kent, wel interessantere levensverhalen te vinden zijn, maar voor de algehele ontwikkeling is het toch van belang enkele van de bekendste mensen te kennen.

Bij het schrijven van biografieën is het altijd de vraag: Wie neem je wel en wie niet om te beschrijven. Behalve bij enkele speciale personen, is dat een persoonlijke keuze. Terecht kan men opmerken dat bepaalde sleutelfiguren die de geschiedenis hebben veranderd er niet bij zitten. Dat zijn bijvoorbeeld Ramses de Tweede, de machtigste farao, de farao Achnaton die het monotheïsme introduceerde, Constantijn de Grote, zonder wie Europa misschien niet Christelijk geworden zou zijn, Harun al Rachid, de man uit Duizend en Een Nacht, Nostradamus, die nog steeds mensen intrigeert, koningin Victoria, die na Dzjenghis Khan het grootste rijk op aarde bestuurdde, en Marie Curie, en Florence Nightingale, terwijl er toch al zo weinig vrouwen in zitten. Van hen is ongetwijfeld keizer Constantijn de Grote het belangrijkste. Maar er was iets dat me tegenhield om hem op te nemen. Misschien de arrogantie van de macht. Ik vind nu eenmaal verhalen als: “Van prostituee tot keizerin” of van “gevangen slaaf tot minister” veel leuker.

Maar men kan over elk van die personen terecht vinden dat die nooit hadden mogen ontbreken. Toch heb ik ze niet opgenomen in dit boek.

Dat komt omdat de ruimte voor een boek beperkt is.

Dat is ook de reden dat alleen de personen uit de geschiedenis van vòòr 1914 behandeld worden. Deze leven niet meer, dus kan hun geschiedenis van geboorte tot dood worden behandeld. Er zijn enkele personen die tot na 1914 hebben geleefd ook bij, zoals Einstein, Freud en Jung, maar zij hebben voor een groot deel hun belangrijke werk voor 1914 volbracht. Hoewel 1914 een erkend breekpunt is in de geschiedenis, loopt dat bijna nooit synchroon met het leven van personen. Een tweede punt is: Waar haal je je informatie vandaan ?

Een non-fictie boek zoals dit, kan niet zomaar dingen gaan verzinnen, maar moet zich baseren op bestaande bronnen.

Soms heb ik de bronnen wel weergegeven, maar soms ook niet, namelijk als die bronnen maar heel gedeeltelijk samen met andere bronnen zijn gebruikt en om het boek leesbaar te houden. Hopelijk wil de lezer mij dat vergeven.

Een derde punt is, dat het boek niet pretendeert, de volledige historische waarheid weer te geven. Vaak zijn de geraadpleegde bronnen eenzijdig en bevooroordeeld en verder is bij veel bronnen de grens tussen mythe en gebeurde geschiedenis ver te zoeken. Dat geeft niet, want die personen leven als zodanig: in de vorm van dat verhaal- voort in de geest van de mensen: Dat is wat ze geloven. De echte waarheid is meestal toch niet te achterhalen. Wel heeft de schrijver geprobeerd om de historische waarheid te achterhalen als dat mogelijk is.

Als laatste punt is de bedoeling van dit boek is absoluut niet om wie dan ook, van welk geloof of overtuiging de lezer ook mag zijn, te kwetsen.

Integendeel: Het doel van dit boek is bekendheid te geven aan de waarheid voor zover die te achterhalen is en aan verschillende meningen en visies, zodat er hopelijk over en weer meer begrip voor elkaar komt.

Kritiek door de lezer wordt verwelkomd. U kunt uw commentaren opsturen naar: caerul@gmail.com.

De Zondvloed en Atrahasis (Uta-Napishtim of Noach)

Er zijn in verschillende culturen verhalen over een immense overstroming genaamd de zondvloed, meestal mondeling doorverteld. Het is aannemelijk dat er dus een dergelijke overstroming is geweest.

Het is in schrift weergegeven als de Atrahasis mythe, het Gilgamesh epos en het verhaal van Noach.

Het Atrahasis-epos, ook bekend als de mythe van Atramchasis, is het werk van een onbekende dichter die rond 1800 voor Christus schreef en woonde in een van de stadstaten van Mesopotamië. Het vertelt over het Sumerische verhaal over de schepping van de mensheid en de zondvloed.

De schrijver Nur-Ajja, die actief was in het vroege Babylon, herzag het epos tijdens het 12e jaar van de regering van zijn koning Ammi-saduqa. Andere min of meer wisselende geschriften volgden in het eerste millennium voor Christus.

Inhoud:

In het begin moesten de goden, zoals mensen, zwaar werk verrichten. De lagere Igigu-goden, geleid door Enki (de aardgod), zwoegden onder de zware last van irrigatiekanalen graven, terwijl de hogere goden, de Anunnaki, onder leiding van Anu (de hemelgod), regeerden. Vanwege de moeilijkheidsgraad van hun werk voelden de Igigu zich echter overweldigd en begonnen ze in opstand te komen tegen de hogere goden.

'S Nachts omsingelden ze de verblijfplaats van Enlil, die werd beschouwd als de belangrijkste god van de Sumerische cultuur, de schepper van lucht en aarde in het midden van het kosmische water.

Enlil was verrast en riep Anu en Enki. Nusku, een van de zonen, probeerde te onderhandelen met de opstandige partij, maar slaagde daar niet in.

Enlil vroeg vervolgens de moedergodin Nintu om mensen te creëren. Nintu legde uit dat het dit alleen kon volgen met de actieve hulp van Enki.

Enki, die bevestigend antwoordde, adviseerde toen de vergadering van alle goden om zich eerst te zuiveren voor al het andere.

Geštue was een Igigu-god, behorend tot de lagere goden die oorspronkelijk het zware werk op aarde verrichtten. Toen deze goden in opstand kwamen tegen hun lot, besloten de hogere goden om de mens te scheppen als werker in hun plaats.

Maar om de mens te maken, was er een offer nodig: een god moest sterven zodat zijn bloed gemengd kon worden met klei om de eerste mensen te vormen.

Ze stemden toe, dus op de vijftiende dag van dit project hakte hij Geštu in stukken om de goden te instrueren zich uitgebreid te wassen in het bloed van het slachtoffer. Op het ritme van de trommel begon hij toen het wezen Widimmu te creëren. Hiervoor haalde hij klei uit de bodem van de steppe (Nintu werd vooral beschouwd als de oermoeder aarde, dus de goddelijke baarmoeders spelen hier een rol), die hij mengde met een deel van het bloed. Ten slotte voegde hij een vleugje kosmisch water toe en bracht het schepsel in zijn leven gevende vorm. Toen het wakker werd, kwam de moedergodin naar hem toe, gaf hem een mand en beval hem om vanaf nu voor de goden te werken..

Een goddelijk bevel leidde tot een zevendaags seks- en liefdesfeest ter ere van de oorlogsgodin Ištar, wat resulteerde in de geboorte van het eerste menskind na negen maanden.

Na 1200 jaar groeide de menselijke bevolking zo sterk dat hun lawaai de goden stoorde. Enlil, geërgerd, stuurde de onderwereldgod Namtar om de mensen met koorts te treffen, wat leidde tot een massasterfte. Enki, bezorgd dat hij zelf weer zou moeten werken, adviseerde zijn priester Atrahasis om alleen Namtar te vereren. Dit vleide Namtar, die de plaag stopte.

Maar de overbevolking bleef een probleem.

Na nog eens 1200 jaar stuurde Enlil stormgod Adad en later vruchtbaarheidsgodin Nisaba om de aarde te teisteren met stormen en droogtes.

Uiteindelijk besloot Enlil de mensheid te vernietigen met een zondvloed en dwong Enki te zweren dit geheim te houden.

Enki, begaan met het lot van de mensen, sprak tegen de rieten muur van Atrahasis' huis en droeg hem op een kubusvormig waterdicht schip te bouwen. Atrahasis verzamelde voedsel, dieren en enkele uitverkoren mensen, waaronder een vrouw, en smeerde de naden dicht met pek.

Toen Adad de hemelsluizen opende, raasde de vloed over de aarde. Enlil was woedend, maar de andere goden huilden van honger, omdat er geen mensen meer waren om offers te brengen. Het schip strandde op de berg Nisir. Toen het schip strandde op de berg, stuurde Atrahasis (in het Gilgamesj-Epos Uta-napišti genoemd) drie vogels – een duif, zwaluw en raaf – om land te zoeken. De raaf keerde niet terug, een teken dat het land droog was. Atrahasis stapte uit en offerde aan alle goden, die gretig naar het altaar zwermden. Uit dankbaarheid schonken zij hem en zijn vrouw **onsterfelijkheid** en een nieuw thuis in Dilmun,

aan de rand van de wereld. Enlil bleef woedend op Enki, maar deze bedacht een oplossing om toekomstige conflicten te voorkomen.

De verschillende geschreven verhalen over de zondvloed kunnen als volgt in punten worden weergegeven:

De **Atrahasis** mythe is het oudste verhaal.

Het vertoont opmerkelijke overeenkomst met het boek Genesis.

Oorsprong: ca. 17e eeuw v.Chr. (rond 1700–1600 v.Chr.)

Taal: Oud-Babylonisch Akkadisch

Inhoud: Vertelt over de schepping van de mens, hun overbevolking, en de zondvloed die door de god Enlil wordt gezonden. Atrahasis wordt door de god Enki gewaarschuwd en overleeft de ramp in een boot.

Belang: Dit is het oudst bekende zondvloedverhaal in literaire vorm.

Gilgamesj-epos

Oorsprong: De standaardversie (in Akkadisch) werd samengesteld rond 1200 v.Chr.

Taal: Akkadisch

Inhoud: In tablet XI vertelt Uta-Napishtim zijn zondvloedverhaal aan Gilgamesj. Dit verhaal is sterk beïnvloed door het Atrahasis-epos.

Belang: Het Gilgamesj-epos is een literaire klassieker en bevat een van de bekendste versies van de zondvloedmythe.

Verhaal van Noach (Genesis 6–9)

Oorsprong: De tekst van Genesis werd waarschijnlijk samengesteld tussen de 10e en 6e eeuw v.Chr., met de zondvloedpassage vermoedelijk rond de 6e eeuw v.Chr. (tijdens of na de Babylonische ballingschap).

Taal: Klassiek Hebreeuws

Inhoud: God waarschuwt Noach voor een wereldwijde vloed, hij bouwt een ark, redt zijn familie en dieren, en sluit daarna een verbond met God.

Belang: Dit verhaal is canoniek in het Jodendom, Christendom en Islam, en vertoont duidelijke parallellen met de oudere Mesopotamische versies.

Dat het Atrahasis verhaal en het verhaal van Gilgamesh het Noach verhaal heeft beïnvloed, is een theorie die waarschijnlijk wordt gemaakt omdat Abraham ook uit Mesopotamië kwam, uit Ur, waar deze verhalen waren ontstaan.

Hoewel de oude Mesopotamische verhalen over meerdere goden gingen, en de Joden, Christenen en Moslims maar in één god geloven, wordt ook in Genesis

gerefereerd aan iets wat gezien kan worden als “meerdere goden”. In Genesis 6:2 staat in het Hebreeuws: בְּנֵי־הָאֱלֹהִים (bənê ha-’ēlōhîm) — letterlijk: “zonen van de Elohim”. Het woord Elohim is bijzonder: het is een meervoudsvorm van El (god), maar wordt in het Hebreeuws vaak als een enkelvoudig woord gebruikt wanneer het over de God van Israël gaat. Toch kan het in andere contexten ook verwijzen naar meerdere goddelijke wezens, zoals engelen of hemelse machten. Deze deden iets tegen Gods wil in en daarom en mede door de zondigheid van de mensen moest er een zondvloed komen.

In het Joodse boek Enoch wordt ook gerefereerd aan de opstand van hemelse wezens, alleen worden daar de hemelse wezens niet goden, maar “engelen” genoemd.

Zacharia Sitchin (Russisch: Захария Ситчин) (Bakoe, 11 juli 1920 †- New York, 9 oktober 2010) was een Amerikaanse non-fictieauteur op het gebied van pre-astronautiek.

Sitchin beweerde in zijn boeken dat hij door de vertaling van Sumerische spijkerschriftteksten had ontdekt dat in de prehistorie buitenaardse intelligenties, de Anunnaki, die afkomstig waren uit Nibiru, een hypothetische twaalfde planeet, de aarde hadden gekoloniseerd en mensen hadden geschapen als slavenarbeiders. Voor deze manier van leven moesten mensen voornamelijk werken in mijnen, waar goud werd gewonnen. De buitenaardse wezens zouden de aarde 432.000 jaar geleden hebben bezocht vanwege milieuproblemen op hun thuisplaneet, met de landingsplaats in het gebied tussen de Eufraat en de Tigris. Bovendien zouden de Anunnaki zich hebben vermengd en vermenigvuldigd met menselijke vrouwen. Uiteindelijk, 13.000 jaar geleden, doodde een grote overstroming talloze mensen, wat leidde tot oorlogen tussen mensen en buitenaardse wezens.

Sitchin beweerde dat de eerste mensen, zoals Adapa (de Sumerische tegenhanger van Adam), oorspronkelijk een veel langere levensduur hadden, deels omdat ze genetisch verwant waren aan de Anunnaki. In zijn lezing van de zondvloedverhalen — waaronder die van Atrahasis en Uta-Napishtim — was de vloed een keerpunt: na de ramp zou de mensheid zijn beperkt in levensduur, als onderdeel van een bewuste beslissing van de Anunnaki om de mens minder goddelijk te maken.

Dit verhaal wordt over het algemeen trouwens niet aanvaard door de academische wetenschap als historisch juist.

De berg Nisir, ook genoemd in het oude Mesopotamische epos van Gilgamesj, is vermoedelijk de berg die tegenwoordig bekend staat als Pir Omar Gudrun (hoogte 2.588 m), in de buurt van de stad Sulaymaniyah in Iraaks Koerdistan. De naam kan "Berg van Verlossing" betekenen. In tegenstelling tot de berg Ararat op de grens van Turkije, Armenië en Iran, is er op de Pir Omar Gudrun nooit archeologisch onderzoek geweest naar de ark van Noach of het schip van Atrahasis. Overigens wordt in de Bijbel nergens verwezen naar de berg Ararat.

Van de genoemde overlevende van de zondvloed is alleen Gilgamesh de enige waarvan bewezen kan worden (door spijkerschrift tabletten) dat hij echt geleefd heeft. Gilgamesh was waarschijnlijk een echte koning van de stad Uruk rond 2700 v.Chr., en wordt genoemd in de Sumerische koningslijsten. Maar het Gilgamesj die we kennen uit het epos — die monsters bevecht, op zoek gaat naar eeuwig leven, en met goden praat — is een vergeestelijkte, mythologische versie van deze historische figuur.

Afgezien van de al dan niet feitelijkheid van het verhaal, kan dit verhaal ook nog een andere boodschap meegeven:

Noach (of Atrahasis of Uta-Napishtim) moesten niet alleen een boot bouwen voor zichzelf en het kleine groepje mensen (Noach en zijn gezin), maar ook voor planten en dieren, die twee aan twee in de ark mee moesten komen om ze te behoeden voor de ondergang. Dat wil zeggen dat God het bestaan van planten en dieren van groot belang achtte om te overleven. Het is een eerste aanwijzing voor het belang van het milieu en dat alle soorten niet mogen vergaan, maar bewaard moeten worden. Ook is dat in het belang van de mens zelf, want zonder planten en dieren kan die niet leven. Al het voedsel komt oorspronkelijk van planten of andere organismen, en dieren.

Hammurabi: De Wetgever

Hammurabi, koning van Babylon (ca. 1792-1750 v.Chr.), blijft een fascinerende figuur, al zijn details over zijn jeugd en privéleven schaars door de beperkte bronnen uit het oude Mesopotamië. Geboren in Babylon, een bruisende stadstaat aan de Eufraat, groeide Hammurabi op in een welvarend maar politiek onstabiel tijdperk.

Zijn vader, Sin-Muballit, regeerde een bescheiden koninkrijk, en als kroonprins werd Hammurabi waarschijnlijk al jong getraind in bestuur, oorlogvoering en religieuze rituelen ter ere van Marduk, de beschermgod van Babylon.

Babylon.

De stad zelf was een cultureel en economisch centrum, met imposante tempels, bruisende markten en een netwerk van kanalen voor irrigatie, wat Hammurabi's latere focus op infrastructuur mogelijk inspireerde. Babylon of Babel was toen waarschijnlijk de grootste stad van de wereld en waarschijnlijk de eerste stad met meer dan 200.000 inwoners. (1200 jaar later zou Babylon bekend worden als één van de 7 wereldwonderen met muren van tientallen meters hoog, 7 meter dik, en om zijn groen met prachtige "hangende tuinen.") Andere grote steden op de wereld waren:

Andere steden in die periode: Er waren andere grote steden in de wereld die ook groot waren:

Uruk en Ur in Mesopotamië waren in eerdere periodes (ca. 3000 v.Chr.) al grote steden, maar hun omvang nam mogelijk af tegen de tijd van Hammurabi.

In Egypte waren steden zoals Memphis en Thebe belangrijke centra van het Oude en Middenrijk, met bevolkingen die mogelijk in de tienduizenden liepen.

In de Indusvallei bloeiden steden zoals Mohenjo-Daro en Harappa (ca. 2600-1900 v.Chr.), met geschatte bevolkingen tot 40.000-50.000.

In China, tijdens de vroege Shang-dynastie, begon Anyang op te komen als een grote stad, maar deze was waarschijnlijk kleiner in Hammurabi's tijd.

Leven

Over Hammurabi's persoonlijke leven, zoals liefdesleven, zwijgen de meeste bronnen. Als koning had hij waarschijnlijk meerdere vrouwen en concubines, zoals gebruikelijk was voor Mesopotamische vorsten, ook enkele om politieke allianties te versterken en erfgenamen te verzekeren. Zijn hoofdgemalin is niet met naam bekend, maar vrouwen speelden een belangrijke rol in zijn samenleving, zoals

blijkt uit zijn wetcode. Deze wetten reguleerden huwelijken, echtscheidingen en zelfs de rechten van tempelpriesteressen, wat wijst op een complexe sociale structuur waarin vrouwen enige autonomie konden hebben, afhankelijk van hun status.

Hammurabi's ware passie lag echter in zijn leiderschap. De eerste decennia van Hammurabi's regeerperiode waren relatief rustig. Hammurabi gebruikte deze tijd om een reeks openbare werken te ondernemen, waaronder het verhogen van de stadsmuren met defensieve doeleinden, en de uitbreiding van de tempels.

Rond 1766 v.Chr. viel het machtige koninkrijk van Elam, dat belangrijke handelsroutes over het Zagrosgebergte controleerde, de Mesopotamische vlakte binnen. Met haar bondgenoten onder de stadstaten op de vlakte, viel Elam het koninkrijk Eshnunna aan. De Elamieten verwoestten hierbij een aantal steden en legden voor het eerst hun heerschappij op aan een deel van de Mesopotamische vlakte.

Met het oog op de versterking van hun positie, poogden de Elamieten een oorlog tussen Hammurabi's Babylonische rijk en het rijk van Larsa uit te lokken.

Hammurabi en Rim-sin, de koning van Larsa, sloten echter een alliantie toen zij de dubbelhartigheid van de Elamieten ontdekten. Hierop konden zij de Elamieten een verpletterende nederlaag toebrengen, hoewel Larsa niet veel had bijdragen aan de militaire inspanningen.

Kwaad omdat deze hem niet te hulp was gekomen, keerde hij zich tegen Larsa en hij zou rond 1763 v.Chr. Rim-Sin, de laatste vorst van Larsa in Sumer, verslaan en aldus het gehele laagland van de Mesopotamische vlakte verenigen in het Oud-Babylonische Rijk.

Omdat Hammurabi tijdens de oorlog in het zuiden door zijn bondgenoten uit het noorden werd bijgestaan, leidde de afwezigheid van deze soldaten tot onrust in het noorden. Zijn expansie voortzettend, richtte Hammurabi zijn aandacht noordwaarts, waarbij hij de onrust onderdrukte en kort daarop Esjnoenna verpletterend versloeg. Vervolgens veroverden de Babylonische legers de overige noordelijke staten, waaronder Babylons voormalige bondgenoot Mari, hoewel het mogelijk is dat de 'verovering' van Mari een overgave was zonder enig werkelijk conflict. Zelfs Aššur werd enige tijd bezet en Isjme-Dagan van de troon gestoten. Hammurabi trachtte er een vazal op de troon te zetten, maar de situatie daar bleef wankel.

In slechts een paar jaar tijd, was Hammurabi erin geslaagd geheel Mesopotamië onder zijn heerschappij te verenigen. Van de grote stadstaten in de regio,

behielden enkel Aleppo en Qatna in het westen hun onafhankelijkheid. Er is echter een stele van Hammurabi gevonden, zover noordwaarts als Diyarbekir, waarin hij de titel "Koning van de Amorieten" claimt. Hammurabi stierf rond 1750 v.Chr. en gaf de teugels van het rijk door aan zijn zoon Samsuiluna.

Lang werd gedacht dat hij als Amrafel in de Bijbel voorkwam, maar moderne wetenschappers vinden die connectie onwaarschijnlijk.

Wetgeving

Hammurabi is bekend om zijn wetgeving. Hoewel veel van zijn wetgeving teruggaat op eerdere Sumerische wetten (van Shulgi bijvoorbeeld) is zijn versie in het algemeen gekenmerkt door grotere hardheid en strengheid.

De Wet Hammurabi betreft een breed spectrum van onderwerpen zoals landbouw en veeteelt, diefstal, moord, doodslag, lijfelijk letsel, schade aan goederen, huwelijksrechten, de positie van de vrouw en van het kind. Er waren 282 wetten geschreven op een stele van obsidiaan die bijna drie meter lang is. Deze stele werd in 1901 ontdekt en is nu tentoongesteld in het Louvre in Parijs. Deze wetten worden vaak aangehaald als een vroeg voorbeeld van wetten die onveranderlijk zijn, nl. in steen geschreven, waarmee het element van koninklijke willekeur uitgesloten werd. Zijn wetscode, gegraveerd op een imposante stele, weerspiegelt zijn streven naar rechtvaardigheid en orde in een stad die hij tot een wereldmacht maakte.

Het idee dat de wetten van Hammurabi (ca. 1754 v.Chr.) als direct voorbeeld hebben gediend voor de Tien Geboden (ca. 13e-15e eeuw v.Chr., afhankelijk van de datering) is een hypothese die onder geleerden wordt besproken, maar er is geen sluitend bewijs voor een directe link.

Overeenkomsten:

Beide zijn sets van morele en juridische regels die een samenleving structureren. Sommige principes, zoals straffen voor moord, diefstal of valse getuigenis, komen in beide voor, wat wijst op gedeelde waarden in het oude Nabije Oosten.

De Wet van Hammurabi en de Tien Geboden werden gepresenteerd als goddelijk geïnspireerd (Hammurabi ontving zijn wetten van de god Shamash, de Tien Geboden kwamen van JHWH).

Verschillen:

De Wet van Hammurabi is een uitgebreide juridische code (282 wetten) die specifieke straffen en regels behandelt, vaak gebaseerd op het principe van "oog om oog". De Tien Geboden zijn compacter en richten zich meer op religieuze en morele principes. De Tien Geboden benadrukken

monotheïsme en een verbond met God, wat uniek is in vergelijking met de polytheïstische context van Hammurabi's wetten.

De inhoud en formulering van de Tien Geboden hebben meer overeenkomsten met andere wetsteksten uit het Nabije Oosten, zoals *de Egyptische "42 negatieve belijdenissen"* of Hittitische verdragen, dan specifiek met Hammurabi's code.

Hoewel er parallellen zijn, is het waarschijnlijker dat de Tien Geboden zijn voortgekomen uit een bredere culturele en juridische traditie in het oude Nabije Oosten, waarin de Wet van Hammurabi ook past, dan dat ze direct daarop gebaseerd zijn. Archeologisch of tekstueel bewijs voor een directe invloed ontbreekt. De overeenkomsten weerspiegelen waarschijnlijk gedeelde normen en waarden in de regio, geen directe afhankelijkheid.

Fu Hsi (of Fu Xi) ontdekker van de veeteelt

Fu Xi werd in Chengji geboren aan de oevers van de Gele Rivier in China. (mogelijk ligt dit in

Shaanxi, Tianshui of Gansu)

Volgens de traditie was er ruzie tussen twee belangrijke goden en ze besloten dit te beslechten met een gevecht.

Toen de watergod Gong Gong zag dat hij zou verliezen, gaf hij een kopstoot tegen de berg Buzhou, dat was een pilaar die de hemel omhoog hield.

De pilaar brak en daardoor ging de hemel overhellen naar het noordwesten en de aarde verschoof naar het zuidoosten.

Dat veroorzaakte enorme rampen, zoals enorme branden, die niet te blussen waren, gigantische overstromingen, en het verschijnen van wilde dieren die de mensen opaten. Nuwa sneed de poten van een enorme schildpad af en gebruikte die om de gebroken pilaar te vervangen en ze versterkte die met stenen van zeven verschillende kleuren. Ze was echter niet in staat om de scheefgezakte hemel helemaal weer op zijn plaats te krijgen.

Dit is de verklaring dat de zon, de maan en de sterren naar het noordwesten bewegen en dat de rivieren in China naar het zuid-oosten stromen.

Na die enorme overstroming en waren Fu Xi en Nuwa (of Nu Gua), zijn zuster ?, de enige overlevenden.

Zij keerden terug naar de Kunlun bergen en baden daar voor een teken van de Keizer des Hemels.

Het goddelijke wezen keurde goed dat ze met elkaar vleselijke gemeenschap hadden en daardoor ontstond het mensenras.

Een andere versie van het verhaal is dat Nüwa bestond bij het begin van de wereld. Ze voelde zich echter alleen en daarom begon ze met de schepping van dieren en mensen uit de gele klei van de rivier.

De eerste dag schiep ze kippen, de tweede dag honden, de derde dag schapen, de vierde dag varkens, de vijfde dag koeien, de zesde dag paarden.

De zevende dag begon ze mensen te boetseren: iedere persoon apart.

Maar na een paar honderd geboetseerd te hebben werd ze er moe van en knoopte een aantal bobbels en knopen in een touw en wierp dat door de natte klei. Elke van die knopen of bobbels werd een mens.

Fu Hsi is de eerste van de drie edele keizers. Hij regeerde volgens de traditie van 2952-2836 voor Christus (116 jaar).

Fu Xi is de ontdekker en uitvinder van veel dingen, die hij de mensen leerde. Hij vond het visnet uit, het maken van zijde door de zijderups en het temmen van dieren. Hij vond ook muziek uit en de 8 trigrammen, die de basis zijn van het orakelboek de **I Tjing** (of: Yi Jing = Het boek der Veranderingen) en de basis voor het Chinese schrift. Hij ontdekte de tekens door de markeringen op de rug van een mythisch drakenpaard. Het orakel werd geraadpleegd door stokjes te werpen.

Tenslotte zegt men dat Fu Xi 100 Chinese achternamen bedacht en verordonneerde dat een huwelijk alleen mag plaatsvinden tussen personen met verschillende achternamen.

Hij wordt voorgesteld als een mens met het lichaam van een slang. Zijn vrouw is Nu Gua. In Taoïstische tempels worden ze afgebeeld, terwijl ze een paneel met de 8 trigrammen vasthouden.

Hij leefde in totaal 197 jaar en stierf in de plaats Chen, waar zijn mausoleum nog is. Nu Wa treedt later nog op als slangengodin in het oude Chinese verhaal *Fengshen*, waar ze de koning Zhou van Shang, die verliefd op haar was, en waar ze niet van gediend was, met haar drie magische helpers betoverde, wat indirect leidde tot de val van de Shang dynastie.

Shennong: Ontdekker van de landbouw

Shennong (2737-2698 voor Christus) is de legendarische Heerser van de Chinezen. Van Shennong wordt gezegd dat hij de landbouw ontdekt heeft en daarna geleerd aan zijn onderdanen. Daarom wordt hij de keizer van de vijf granen genoemd. Door dat hij zijn volk leerde om granen als voedsel te gebruiken, voorkwam hij het doden van dieren. Ook heeft hij de ploeg ontdekt. Er wordt verteld dat hij honderden kruiden op zichzelf uittestte om te zien wat de uitwerking op het menselijk lichaam was.

Het bekendste Chinese kruidenboek: *Het goddelijke klassieke boek van boeren over kruiden en wortels*, wordt aan hem toegeschreven, maar is feitelijk pas duizenden jaren later geschreven.

Hij zou in 2737 voor Christus thee ontdekt hebben, toen verbrande theeblaadjes per ongeluk in heet water vielen.

Ook heeft hij de acupunctuur uitgevonden.

Met Fu Xi en de Gele Keizer heeft hij het Chinese snaarinstrument en de muziek uitgevonden Samen met de Gele Keizer, geldt hij als de patriarch van de Chinezen en de Vietnamezen. Bron: <http://en.wikipedia.org/wiki/Shennong> **Commentaar:**

Het is natuurlijk prachtig om een uitvinder van de landbouw aan te wijzen. Echter er zijn eerdere archeologische vondsten, die aanwijzingen geven dat in andere delen van de wereld de landbouw eerder was uitgevonden, althans volgens de data die de Chinese traditie aangeven.

Er zijn vondsten van ongeveer 20000 voor Christus bij Ohalo II in Israel.

De oudste gedocumenteerde vondst van graan stamt uit Abu Hererya in Turkijë in 13500 voor Christus.

In 7000 voor Christus verschijnt de verbouw van graan in Egypte en India: allemaal onafhankelijk van elkaar.

In Nieuw Guinea worden dan bananen verbouwd: opmerkelijk voor de Papoea's, die tot voor kort beschouwd werden als levend in het stenen tijdperk.

En in 5000 voor Christus werd graan in Sumerië verbouwd. Daarna verspreidt het zich in het hele Midden-Oosten. Desalniettemin zijn China en genoemde plaatsen veel eerder met landbouw en veeteelt begonnen dan Germanië: Noord-West en Centraal Europa. Op grond van archeologische vondsten valt aan te nemen dat de Chinese landbouw toch eerder is begonnen dan in 2737 voor Christus, wellicht al in 7000 voor Christus. Shennong heeft dan het bewerken van het land verbeterd door de ploeg uit te vinden.

Wel is het zo dat het peil van de Chinese landbouwwetenschap en techniek waarschijnlijk hoger was dan elders, gezien de uitgebreide literatuur daarover die al in de zesde eeuw voor Christus bestond.

Huangdi of de Gele Keizer: geniale held en uitvinder.

Huang Di geldt als de voorouder van alle Chinezen. Hij is één van de legendarische vijf keizers. Zijn conceptie (= de bevruchting van zijn moeder) viel samen met een donderslag bij heldere hemel.

Huangdi werd de leider van zijn stam, die de beer als totem (= dier waar het magisch mee verbonden is) had. Zijn stam kwam in oorlog met een naburige stam, die de stier als totem had, die Yandi als hoofd had. Door zijn superieure militaire talent en leiderschap won hij de oorlog en onderwierp Yandi's stam. De twee stammen verenigden zich en werden één stam. Men zegt dat de Chinese beschaving begint met deze twee stammen.

Daarna werd het volk van Huangdi bedreigd door een stam die geleid werd door Chi You, die magische krachten had en 81 broers, die elk 4 ogen en 8 armen hadden, waarbij ze in elke hand verschrikkelijke scherpe wapens hielden.

Huangdi riep acht naburige stammen op om de krachten te bundelen en zond het gezamenlijke leger naar Chi You en zijn broers.

De twee grote legers vochten vier dagen zonder een duidelijke winnaar.

Net toen het leger van Huangdi de overhand leek te krijgen, blies Chi You een dikke mist uit, die het zonlicht verduisterde.

Het leger van Huangdi raakte in verwarring, want ze konden de weg niet meer vinden. Op dat kritieke moment vond Huangdi de *zespuntenwagen* uit: De zespuntenwagen is een wagen met die door een ingewikkeld mechanisme een mannetje van hout altijd naar het zuiden laat wijzen, hoe de wagen ook rijdt: een soort niet-magnetisch kompas. Dank zij die wagen kon Huangdi zijn leger uit de mist wegleiden.

Daarna riep Chi You een geweldige storm op.

Huangdi riep daarop de goden aan om de storm weg te laten gaan. Dat gebeurde en het slagveld klaarde op. Huangdi was toen in staat om Chi You en zijn stam voorgoed te verslaan. Met zijn overwinning had Huangdi niet alleen zijn eigen stam gered, maar ook die van zijn bondgenoten. De 9 stammen smolten daarna samen als één stam onder de leiding van Huangdi.

Hij regeerde van 2497-2398 voor Christus. Huangdi werd 100 jaar en had 25 kinderen. Toen hij eens op patrouille naar het oosten was, ontmoette hij het monsterdier *Bai Ze* op de berg Dongwang. Hij versloeg het monsterdier. Bai Ze

beschreef aan hem toen alle 11520 soorten monsters, demonen, bovennatuurlijke wezens en geesten in de wereld en hoe hij hun aanvallen kon weerstaan. Dit is opgetekend in het boek **Bai Ze Tu**, dat helaas niet meer bestaat. Wel zijn er fragmenten van over in andere geschriften.

Naast de zespuntenwagen vond hij nog veel andere dingen uit, zoals de Chinese kalender. Zijn fluit bootste het geluid van vogels na. Hij droeg veel bij aan de Chinese muziek. Hij geldt als de grondlegger van de Chinese geneeskunde.

Zijn geschiedkundige Cang Jie vond het Chinese schrift uit. Zijn andere ministers maakten een hemelglobe en beschreven de bewegingen van de sterren en planeten. Ze vonden ook de boot uit, wagens, pijl en boog, bamboefluiten, koperen munten en gestandaardiseerde maten en gewichten.

Huangdi is belangrijk in het Confucianisme en het Taoïsme: de Chinese religies. Hij was namelijk niet alleen goed in de geneeskunst, maar vond ook de Chinese vechtsporten uit, waarvan men zei dat ze goed waren zowel voor de gezondheid als voor de zelfverdediging.

De eerste 3 dynastiën van China de Xia, de Shang en de Zhou zeggen van hem af te stammen.

Bron: http://en.wikipedia.org/wiki/Huang_Ti#Historicity

Koning Gesar van Ling (een oud land in Tibet) Démonen verslagen

Lang geleden was op een bepaald moment de wereld vervallen tot anarchie. Talrijke demonenkoningen waren aan de macht gekomen. Als gevolg hiervan richtten hordes kannibalistische demonen, geleid door kwaadaardige en hebzuchtige heersers van vele koninkrijken, grote schade aan.

Padma Sambhāva, een Boeddhistische missionaris, kon door het bekeren van Tibet tot het Boeddhisme, de gewelddadige inheemse geesten van Tibet onderdrukken.

Geboorte van de demonkoningen

In de buurt van de *bodhisattva* (Een bodhisattva is een wezen dat naar verlichting streeft en als Boeddha opnieuw geboren wordt) woonden een moeder met haar dochter. Toen de bodhisattva stierf en in India herboren zou worden als de boeddha ging de moeder daar naar toe om de leer te horen.

De dochter had geen belangstelling en bleef met haar drie zonen waar ze was. Ze kreeg met ongeluk te kampen en gaf de boeddha de schuld. Ze wilde zijn leer vernietigen en werd herboren als de drie Kur broers: *Kurkar*, *Kurnag* en *Kurser*. Haar oudste zoon werd als *Lutzen* van het noorden herboren. De jongere zonen als *Satham* van het westen en *Chingti* van het zuiden.

In het paradijs werd besloten om het tegen de demonen op te nemen en werd een moeder voor Gesar uitgekozen, de nagi *Dzedden*. (Naga's (vrouwelijk: Nagi) is een goddelijk of halfgoddelijk ras van halfmenselijke, halfslangwezens die in de onderwereld verblijven, en kunnen nemen af en toe een menselijke of gedeeltelijk menselijke vorm aannemen).

Geboorte en jeugd

Gesars moeder *Dzedden* is een drakenprinses, die zich veranderd heeft in een jong meisje en is afgedwaald van haar huis in de nevelen onder de zee. *Dzedden* is dienstmeid geworden van Singlen, de bejaarde koning van Ling. Op een dag droomt *Dzedden* van een ruiter die haar een gouden vaas met nectar aanbiedt. Hij vertelt haar dat Gesar zijn beeltenis in de nectar heeft achtergelaten en dat ze door ervan te drinken geboorte zal geven aan de overwinnaar van de demonen uit de acht richtingen. Ze gehoorzaamt en wordt ziek. 's Nachts verschijnt vanuit de kruin van haar hoofd een wit jongetje, nadat een witte regenboog haar hoofd heeft aangeraakt. Hij loopt driemaal om haar heen, voorspelt zijn geboorte en

verdwijnt. De tweede nacht raakt een rood licht haar rechterschouder aan en verrijst een vlamkleurige jongen. De volgende nacht raakt een blauw licht haar linkerschouder aan en verschijnt een turkooiskleurig jongetje, dat ook tot haar spreekt en weer verdwijnt. Op de ochtend van de vierde dag raakt een zonnestraal haar hart en verschijnt er een jong meisje als een godin gekleed. Ze zegt haar dochter te zijn en verdwijnt. Een paar dagen later hoort ze een stem in haar hart, die haar oproept om te gaan kijken of de tekenen zijn verschenen, die tonen dat het tijd is dat hij geboren wordt. De tekenen zijn daar en een wit ei met drie zwarte stippen perst zich uit Dzedens kruin. Ze wikkelt het in een doek en even later wordt Gesar geboren.

Maar *Todong*, de jaloerse broer van koning Singlen heeft de tekenen ook gezien en vreest dat de toekomstige koning van Ling is geboren. Hij gaat naar Dzedens tent en beukt het hoofd van het pasgeboren kind tegen de tentpaal. Maar het kind kan niets overkomen. Als Todong de baby met lappen aan handen en voeten bindt, begraaft in een diepe kuil met doornen en de kuil met een enorme platte steen bedekt, stapt Gesar de volgende dag weer vrolijk rond. Drie dagen later stuurt Todong Singlens boze vrouw om poolshoogte te nemen. Ze meldt hem dat Gesar nog leeft. Daarop reist Todong naar een kluizenaar, die drie kraaien met veren van dun bladstaal en snavels en klauwen van brons naar de tent van Gesar tovert. Gesar schiet de vogels met pijlen naar beneden en gaat naar de grot van de magiër. Gesar trapt diens altaar omver, dat in een rotsblok verandert en daarmee wordt de ingang van de grot versperd. De tovenaars zit voortaan gevangen. Dzedens en Gesar vertrekken naar een verlaten streek, twee weken reizen verderop om er in vrede te kunnen leven. In de jaren die ze daar doorbrengen ontwikkelt Gesar zich tot man.

Troonsbestijging

Gesar is groot geworden en berijdt zijn gevleugelde wonderpaard *Kyang Go Karkar*, dat op dezelfde dag geboren is als hij. Op een ochtend ziet hij Padma Sambhava voor zich, die zegt dat hij en Gesar één zijn en dat Gesar de corrupte wereld moet betreden om de demonen te overweldigen, die de mensengeest verblinden en hun lichamen kluisteren.

De tijd is gekomen, want Singlen, de koning van Ling, heeft zijn land verlaten om zijn leven aan spirituele beoefening te wijden en diens broer Todong loert op de troon. Om een einde te maken aan de genadeloze overheersing van de demonische meesters van de vier windrichtingen moet Gesar de heilige wapens verwerven, die in de berg Magyal Pomra verborgen liggen. Padma Sambhava zegt dat Gesar daarna de soetra's (leringen) van Boeddha en de medicijnen, die de Tirthika-priesters slechts voor hun eigen voortbestaan bewaren, naar Ling moet brengen.

Gesar verzint een list om de troon van Ling te kunnen bestijgen. Er moet een paardenrace gehouden worden en de beste ruiter zal de nieuwe koning zijn. Todong gaat ervan uit dat hijzelf de nieuwe koning zal zijn en drie dagen later vindt de wedren plaats. De uitgestrekte vallei waar de race wordt gehouden is acht kilometer lang. Gesar verschijnt zelf vermomd als haveloos joch op zijn broodmagere pony, Kyang go Karkar. Gesar komt natuurlijk als eerste over de finish, wordt koning en huwt Sechan Dugmo.

De zwarte berg Magyal Pomra

Op een ochtend ziet de nieuwe koning van Ling zijn zuster, de godin Manene, die op een melkwitte regenboog naar hem toekomt. Ze berijdt een witte leeuw en een buffel volgt haar. In haar handen heeft ze een boog en een spiegel en haar huid heeft de kleur van parels. Ze roept Gesar op met zijn krijgers naar de zwarte berg Magyal Pomra te gaan om een schat mee te nemen.

Op de bergwand bevindt zich een grote glanzende kristallen vaas. Daar kan hij met zijn krijgers naar binnen om de schat mee te nemen, die Padma Sambhava er begraven heeft. In de kristallen grot staat een gouden troon met op de zetel de van juwelen gemaakte mandala van de wereld. In het midden van de mandala staat een glanzende diamanten vaas waaruit onsterfelijk amrita (een godendrank) stroomt. Om de vaas heen zijn langlevenpillen en koorden gewikkeld. Langs de muren van de grot liggen wapens van goud, zilver, kristal en meteoriet. Ook de speer van turkoois, 'De Veroveraar van de Drie Werelden' genoemd, nemen ze mee. Buiten worden de krijgers aangevallen door een muskushert, een wild zwijn en een zwakzinnige aap, die voor angst, onwetendheid en hebzucht staan. Met hulp van Kyang Go Karkar worden ze gedood. Thuisgekomen wendt de godin Manene zich weer tot Gesar. Hij moet nu het rijk van de Tirthika's verwoesten. (Tirthika is in het Boeddhisme een term die verwijst naar niet-Boeddhistische ketters)

Overwinning op de Tirthika's

Gesar reist naar het rijk van de Tirthika's en mediteert twee maanden in een kristallen grot, 'De Heldere Zonverlichte Grot' genoemd. Dan verschijnt de god van de Tirthika's met brutale jonge demonen. Gesar raakt verblind, maar weet zijn kristallen zwaard te trekken. Waar zwaard en uitspansel elkaar ontmoeten verschijnt een zwarte stip, die 'alle geloof in een onafhankelijk bestaande absolute macht' vernietigt. Het hart van de god wordt doorboord en daarop vliegt Gesar op zijn wonderpaard Kyang Go Karkar naar het midden van een dichtbegroeid bos, waar een reusachtige zwarte slang in een enorme sandelboom leeft. Deze slang is het geheime hart van Lungjag Nagpo, de leider van de Tirthika's. Het hart symboliseert 'intimidatie, giftige hebzucht en terreur'. Gesar overwint het zwarte monster en vliegt onder de grond, waar een grote bronzen schildpad ronddwaalt, die 'hoop en vrees' vertegenwoordigt. Gesar doodt het dier, de grot stort in en van het dier blijft slechts een door bliksemflitsen oplichtend juweel over. De Tirthika's voelen al aan, dat hen onheil wacht. Gesar verschijnt aan hen als boodschapper van hun god om hen gerust te stellen, zodat ze minder op hun hoede zijn. Dan verschijnt hij als minister van hun god en adviseert hen alle balen met medicijnen tegen de vier muren van het fort op te stapelen. Dan verschijnt Gesar voor Padma Chotso, de dochter van Lungjag Nagpo en zegt tegen haar dat hij haar zal bevrijden.

Gesar stelt vier identieke krijgers aan.

Een draagt het vaandel van de tijger, hij neemt bij de oostelijke poort plaats. De tweede draagt het vaandel van de leeuw en staat bij de noordelijke poort. De derde heeft de banier met de garoeda en vat post bij de westelijke poort. De vierde ten slotte heeft het vaandel van de draak en staat bij de zuidelijke poort. Dan zingen ze tot de heren van de elementen: de vredelievende witte Heer van het hemelse rijk, de onbevreesde gouden Heer van het aardse domein en de ondoorgrondelijke turkooizen Heer van het domein beneden aarde en zee. Vervolgens zingen de krijgers liederen, die de torens in vlammen zetten. Als ook de zuidelijke muur in de vlammen ineens stort en Lungjag Nagpo omkomt, roept Gesar een zwerm adelaars aan om de schat aan medicijnen naar het dak van het paleis in Ling over te brengen. Padma Chotso wordt gered en de vier emanaties keren tot Gesar terug. In het verbrande Tirthikafort is enkel een ijzeren vesting overgebleven met de schatten van Boeddha's leer. Gesar schiet er een pijl op af en het bouwsel spat uiteen. De enorme verzameling van Boeddha's leringen neemt Gesar mee en als pandit geeft hij onderricht in Tibet en Nepal. Zes maanden later keert hij terug naar Ling. Todong vraagt om harde bewijzen voor zijn overwinningen en Gesar toont daarop de medicijnen en de teksten.

Na vele jaren van voorspoed verschijnt zijn zuster Manene opnieuw en roept Gesar op de strijd aan te gaan met Lutzen, de twaalfhoofdige demon van het Noorden, de bende van Hor uit het oosten, het duivelse koninkrijk Setham van Jang in het westen en de duivel Shingti in het zuiden.

Lutzen van het noorden

Lutzen is de demon-koning van het noorden, een rijk van paranoia en niet te stillen honger. Hij is zo lang als drie mannen, heeft twaalf hoofden, koperen slag tanden en vierentwintig woeste ogen met verschillende kleuren. Hij is bedekt met zwarte metalen schubben, heeft zilveren klauwachtige handen en is 'als het evenbeeld van de Heer des Doods'. Zijn metalen paleis ligt op de top van een zwarte berg, omringd door drie stenen vestingwallen: de 'Parelgrijze Rotswal', bewaakt door afstammelingen van goden; de 'Gouden Rotswal', bewaakt door afstammelingen van mensen; de 'Zwarte Rotswal', bewaakt door demonen. Na het verslaan van een enorme inktzwarte stier met gele, bloeddorlopen ogen, weet Gesar de goden en mensen voor zich te winnen en de demonen te vernietigen. Als Lutzen zijn paleis uit is om er achter te komen wat er in zijn rijk afspeelt, maakt Gesar kennis met diens elegante en beeldschone Chinese vrouw. Ze wil hem helpen Lutzen te verslaan, verbergt Gesars wonderpaard Kyang Go

Karkar in de grotkelders onder het paleis en wijst Gesar een koperen ketel in een gat onder de vloer, waaronder hij plaats kan nemen. Als de reus thuiskomt, vraagt ze hem bezorgd of ze wel veilig zijn en Lutzen snoeft, dat hen niets kan gebeuren, zolang: zijn verleidelijke zuster leeft, die in het oosten in de 'Boom van Genot' woont; zijn afzichtelijke zuster in het westen de smaragden kever (geloof in de werkelijkheid van leven en dood) bewaakt; de gouden vis van vertrouwen en de zilveren vis van bewustzijn blijven bestaan; Lutzen z'n twaalf hoofden behoudt. Als de volgende dag Lutzen op z'n kopergroene muilezel het paleis weer verlaat, komt Gesar tevoorschijn en trekt op z'n wonderpaard naar het oosten. De aantrekkelijke zuster van Lutzen komt uit haar 'Boom van Genot' en Gesar biedt haar een gouden ketting aan. Als hij haar aanbiedt haar zelf de ketting om te doen, wurgt hij haar. Vervolgens gaat Gesar naar haar zus in het Westelijk Hemelrijk. Die verschijnt als een geel hert en Gesar schiet haar een pijl door haar voorhoofd. Ze transformeert zich tot een reusachtige demon en vraagt wie hij is. Hij zegt dat hij Lutzen is en dat hij dit heeft gedaan, omdat hij boos is dat hij de groene kever nooit heeft mogen aanschouwen. Hij zal daarna de pijl uit haar hoofd trekken. Ze gooit hem de kever toe, Gesar verplettert hem onder zijn hiel en steekt haar de pijl, die in haar voorhoofd stak, door het hart. Gesar reist terug naar Lutzens paleis, waar de demon slaapt en de zilveren en gouden vis uit zijn neusgaten glippen om op zijn schouders te spelen. Met in elke hand een knuppel slaat Gesar hen tot moes. Als Lutzen ontwaakt slaat Gesar hem zijn hoofden af. Lutzens koningin biedt Gesar wijn te drinken aan. Daardoor vergeet Gesar zijn eigen rijk en blijft zes jaar lang in het rijk van het noorden, terwijl zijn paard verkwijnt in de grotten onder het paleis.

Kurkar van Hor van het oosten

Op een morgen verschijnt er op het balkon van zijn paleis een bruine valk zonder kop. Het is Gyaza, de zoon van Singlen, de vorige koning van Ling. Gyaza vertelt dat iedereen in Ling dacht dat Gesar was omgekomen. Kurkar, de ontheiligende demon-koning van Hor, is Ling binnengevallen en heeft Sechan Dugmo tot zijn vrouw en koningin van Hor gemaakt, Gesars moeder als dienstmeid aangesteld en Todong tot onderkoning van Ling gemaakt. Gyaza's hoofd hangt boven de paleispoort van Hor. Gesar wordt met een schreeuw wakker uit de droom, die zes jaar heeft geduurd. Zijn paard Kyang Go Karkar hoort de schreeuw van zijn meester en breekt los uit z'n stal. Samen keren ze terug naar Ling. Todong heeft zich uit angst in een graanzak verstopt en Gesar gebruikt die zak als matras. De volgende ochtend wordt Todong in de gevangenis gezet. Gesar

gaat met zijn leger naar het oostelijke rijk van Hor, waar Kurkar Heerst met zijn broers Kurser en Kurnag. Maar eerst vraagt hij om bescherming van Magyel Pomra, de Grootse Nyen, 'Heer en Leven van de majestueuze Amnye Machen'. Kurkar, de rode koning van Hor, is knapper dan enig andere man, heeft helderrode lippen en zilveren tanden en is aanlokkelijk en voorkomend. Zo neemt hij bezit van de mensengeest. Zijn bleke broer Kurser is als goud - glanzend en corpulent, geeft een zelfvoldaan en tevreden gevoel en veroorzaakt 'een verlangen naar bezit en angst dit weer te verliezen'. Zwarte Kurnag is klein, meedogenloos en gewelddadig, met zwarte tanden en bloeddoorlopen ogen.

Hij ziet in alles een bedreiging en beschermt.

Gesar reist met zijn leger het land van Hor binnen. Ze worden overvallen door een albinostier, maar ze weten hem met touwen te strikken en in de sneeuw te verstikken. De tweede verdedigingslinie wordt gevormd door demon-veermannen. Gesar doet zich voor als reizende monnik met een kudde beladen met handelswaar. Als die handelswaar in honderd schepen is geladen en een storm opsteekt, slaan de boten om. Als de veermannen aan land klauteren worden ze door Gesars leger afgemaakt. Gesar stuurt zijn leger naar huis en zegt dat hij haar na drie jaar zal oproepen. Gesar verandert zich in een bediende van een schitterende karavaan, die geschenken aanbiedt aan de koning van Hor. Maar de geschenken zijn tekens van Kurkars naderende ondergang. Als de koning de karavaan de volgende dag wil bezoeken is zij in rook opgegaan. Gesar verandert zich nu in een vijfjarig jongetje dat de smid komt helpen. Als de smid wat van zijn werk laat zien aan Kurkar, wil deze dat de jongen iets verrassends voor hem maakt en geeft hem goud, brons, zilver en koper. Daarvan maakt de smidsjongen een miniatuur koninkrijk, dat uit zichzelf beweegt. De toeschouwers kunnen hun ogen er niet van afhouden. Intussen verplettert Gesar de vier patroonheiligen van Hor. 's Nachts stuurt hij Kurkar een droom, waarin hij als voorouderlijke god oproept tot een wedkamp. Er wordt gestreden in paardenrennen, boogschieten en worstelen. Een enorme reus is de kampioen van Hor, maar de smidsleerling daagt hem uit en overwint hem. Dan geeft Kurkar hem de opdracht een reusachtige rode tijger naar het paleis te brengen en na enkele weken komt Gesar terug en legt de tijger aan de ketting. De tijger breekt los, verscheurt de eerste minister van Hor en de jongen brengt het dier terug. Dan verschijnt Gesar als een magiër uit India met een zwarte punthoed. Die zegt dat een groot stuk meteoriet omgesmeed moet worden tot een ketting, die aan de top van de paleispoort moet worden bevestigd. De smidsjongen heeft de ketting in drie dagen klaar. Hij is zelf

de enige die de ketting kan bevestigen en tegelijk haalt hij het hoofd van Gyaza weg. 's Nachts verschijnt Gesar weer in een droom aan Kurkar. In de vorm van de drie voorvaderlijke goden nodigt hij het volk van Hor uit naar een dans te komen kijken bij de plaats Tsara Padma Togden. Alleen Kurkar blijft alleen in het paleis achter. Als het nacht is verschijnt Gesar in zijn ware gedaante aan Kurkar en doodt hem. Het leger van Ling wordt opgeroepen en omsingelt het volk van Hor. Gesar doodt Kurser, maar Kurnag weet als enige te ontkomen. Na het doden van het driejarig zoontje van Kurkar en Sechan Dugmo, keert ook Gesar terug tot het koninkrijk Ling.

Setham van Jang van het westen

Setham is de demon-koning van Jang in het westen. Zijn rijk vol pracht en praal symboliseert pompeuze begeerte en uitzichtloze grootheidswaan. Setham is voor de tweede maal gehuwd, waarna hij rustelozer, sneller geïrriteerd en hebzuchtiger is geworden. Na een droom waarin drie voorouderlijke goden aan hem zijn verschenen, gaat hij er over nadenken zijn buurland Ling aan te vallen. Zijn eerste minister Petal Kalon kan hem niet op andere gedachten brengen. Gesar besluit Setham tegen te houden en roept een visioen op: drie witte ezels gaan de ommuurde tuin in Sathams paleis binnen, terwijl die omheining geen deur heeft. In die tuin staat een kleine stenen tempel met een beeld van een paard, gehouwen uit een enorme schelp. De witte ezels eten er van de gele bloemen. Setham wil het zijn echtgenote laten zien, maar die buigt zich te ver over de muur en valt dood in de tuin. Setham laat de muur afbreken, verpulvert het beeld van het paard en stuurt zijn zoon met een leger naar Ling. Maar de zoon raakt onder de bekoring van Gesar en Setham besluit zelf de leiding over het leger over te nemen. Om onaantastbaar te worden voor ziekte of verval wil Setham van het levenswater uit het heilige meer drinken. Gesar verandert zich in een bij met vlijmscherpe vleugels. Als de watergodin Setham te drinken aanbiedt uit haar gouden vaas, vliegt Gesar zijn keel binnen. Met zijn vleugels weet hij Setham te doden. Petal Kalon weet wat er gebeurd is en smeert het lichaam van zijn koning dicht met boter en wil het verbranden. Gesar wordt een kleine rode vlieg en vliegt samen met Sethams bewustzijn door diens kruin naar buiten. Bij een zwart, giftig meer raken de legers van Jang en Ling slaags. Gesar en Petul beginnen een tweegevecht, eerst met de pijl en boog, dan met het zwaard tot het een vuistgevecht wordt. Het wonderpaard Kyang Go Karkar besluit in te grijpen en vangt Petuls vuist in een stijgbeugel, neemt hem op tot boven het meer en laat

hem er in vallen. De zoon van Setham wordt tot koning van Jang gekroond en Gesar besluit dertien jaar in retraite te gaan.

Shingti van het zuiden

Na tien jaar retraite verschijnt Gesars zuster Manene om hem op te roepen Shingti, de grote, inhalige, gele demon van het Zuiden, te verslaan. Gesar gaat met de legers van Ling, Hor en Jang naar het zuiden tot aan de ijzeren brug over de rivier die de grens vormt. Gesar laat boodschappers van Shingti weten, dat hij Todongs twintigjarige zoon wil laten huwen met Shingti's dochter Metok Lhadze. De demon-koning met zijn roetzwarte tanden en bloederige troon, wil van geen huwelijk weten. Shingti stuurt de helft van zijn leger naar Gesar en de andere helft verdedigt zijn fort. Hij zet zijn dochter na haar droom vast in een hoge toren. Gesar verslaat Shingti's leger en paleiswacht en zet het fort in vuur en vlam. Als Shingti ziet dat zijn turkooizen langlevenpilaar barst, rolt hij zijn toverladder, die tot de wolken reikt, uit vanaf het dak van zijn paleis. Gesar en Kyang Go Karkar veranderen in een draak en kappen de gouden koorden van de ladder. Shingti valt omlaag en nog voor hij sterft, stroopt Gesar hem zijn vel af, spant dit over de grond en pint het met vier speren vast, precies zoals Metok Lhadze gedroomd had. Ze springt uit haar brandende toren, recht in de armen van Gesar. De schatten, die Shingti in een gewelf onder de bergen had verzameld, worden naar Ling overgebracht. De zoon van Todong huwt Shingti's dochter en de 'zuiverheid van de vier richtingen' is nu hersteld.

Gesars verdwijnen

Een maand later vertrekt Gesar met Sechan Dugmo, edelen en krijgers met hun familie naar het oosten tot ze een scherpgepunte, melkwitte berg bereiken. Gesar gaat er zitten te midden van zijn ministers, zijn koningin, haar hofdames, zijn generaals en krijgers. Boven hem rijdt de 'Koning van het Lha-domein' en beneden hem zit 'de Naga Koning van het Loedomein'. Gesar en zijn onderdanen zijn één in visie, meditatie en handelingen. Ze zitten drie jaar in meditatie, 'gevoed door onwankelbaar vertrouwen.' Daarna gaat iedereen terug naar huis, behalve Gesar, Sechan Dugmo, Kyang Go Karkar en een paar bedienden. Zij gaan een grot binnen op de helling van de witte berg. De grot was eerder de retraiteplaats van Padma Sambhava. Op de zwarte rotsmuur achterin is een afdruk van de Ashe te zien, het symbool van fundamentele goedheid. Ze gaan er in een cirkel zitten en 's morgens blijft er slechts hun kleding achter en een vage regenboog van licht.

Confucius (551- 479 voor Christus) wijsheid en orde

Confucius (of Kong Fuzi of Kung fu tzu = Meester Kong) werd geboren niet ver van de stad *Qufu* hoofdstad van de toenmalige Chinese staat **Lu**, die nu deel uitmaakt van de provincie Shandong in China.

Zijn familie was van adel, maar was in moeilijke tijden tot armoede vervallen.

Dit was de tijd van de *Lente en Herfst Periode* (722-481 voor Christus), waarin de Zhou dynastie in naam macht had, maar het grootste deel van China onder direct bestuur had gesteld van een groot aantal prinses, die haar afstammelingen waren: een feodaal stelsel. De vader van Confucius was al heel oud toen hij trouwde, terwijl zijn moeder een jaar of 15 was.

Op drie-jarige leeftijd overleed zijn vader en hij werd grootgebracht in armoede door zijn moeder.

Hij behoorde tot de klasse van *shi*: een klasse, wier positie lag tussen die van het gewone volk en de oude adel: een klasse die sociale posities kreeg op basis van talent, hard werken en vakkennis, inplaats van door erfelijkheid.

Als kind maakte Confucius er een spelletje van om vazen, die voor religieuze plechtigheden bestemd waren op de heilige tafel te zetten.

Confucius trouwde op 19 jarige leeftijd met een jong meisje, genaamd Qi Quan. Ze kreeg haar eerste kind een jaar later. Confucius werkte toen als schap- en koeienherder, en ook als klerk en boekhouder.

Toen hij 23 was overleed zijn moeder: hij rouwde daar 3 jaar om.

Op 53 jarige leeftijd kreeg hij de post van minister van Justitie aangeboden in Lu. Confucius wilde hervormingen door voeren. De Staat Qi, die aan Lu grensde was echter bang dat Lu te machtig zou worden. Qi besloot daarom de hertog van Lu 100 mooie paarden en 80 mooie meisjes te sturen, in de hoop dat de hertog van Lu daar aandacht aan zou schenken in plaats van aan staatszaken. Dat gebeurde inderdaad en de hertog van Lu besteedde daarop al zijn tijd aan de pleziertjes met die meisjes en liet zijn officiële plichten voor wat ze waren en verwaarloosde de staatszaken.

Confucius was daarover erg teleurgesteld en zocht naar een andere betrekking.

Na zijn ontslag te hebben ingediend, begon hij aan een lange reis, door alle kleine staatjes en koninkrijken van Midden en Noord-Oost China, onder andere die van Wei, Song, Chen en Cai.

Aan de hoven van de koninkrijken verkondigde hij zijn politieke ideeën, maar die werden nergens toegepast.

Toen hij 68 was, keerde Confucius terug naar huis.

Zijn laatste jaren bracht Confucius door met onderwijs aan zijn leerlingen en het doorgeven van oude wijsheden.

Geknakt door het verlies van zijn zoon en zijn geliefde leerlingen stierf hij op 73 jarige leeftijd.

Vierhonderd jaar na zijn dood verklaarde keizer *Wudi* het Confucianisme tot staatsleer.

Confucius filosofie en denkbeelden hebben een enorme invloed gehad op China en heel Oost-Azië.

Zijn denkbeelden werden tot richtsnoer gemaakt in de **Vijf Klassieken**.

Dat zijn de:

I Tjing, het orakelboek voor waarzeggerij, waarvan men aannam dat Confucius het commentaar had geschreven.

Shu, het Boek der documenten: een verzameling spreuken

Shi, het Boek der liederen: 305 gedichten

Li, over gedragsregels en riten

Chunqiu, De Lente en Herfst Annalen: een geschiedbeschrijving met inherent commentaar van Confucius

Een zesde boek **Yue**, Het boek der muziek, is verloren geraakt.

Later zijn daar aan toegevoegd:

Lun Yu ("Analects"= verzameling gesprekken): een verzameling van 499 uitspraken en dialogen met zijn leerlingen, die ongeveer 50 jaar na zijn dood door zijn leerlingen is opgeschreven en

Xiaojing Het boek der kinderlijke gehoorzaamheid: over hoe men zich tegenover "meerderen" moet gedragen.

De laatste twee boeken werden later beschouwd als inleiding op de vijf klassieken. Confucius stelt zichzelf voor als een "doorgever, die zelf niets heeft uitgevonden". Hij legt grote nadruk op het belang van leren en studeren. Hij wordt door de Chinezen gezien als "de grote leraar".

Inplaats van een stelselmatige theorie over het leven en de maatschappij wilde hij dat zijn discipelen zelf diep nadachten en de buitenwereld bestudeerden, vooral de oude geschriften, en de morele problemen van het heden en de politieke gebeurtenissen. In een tijd van chaos en voortdurende oorlogen tussen de feodale staten wilde hij het Mandaat van de Hemel herstellen: dat de wereld kon verenigen en vrede en welvaart aan het volk zou

brenghen. Maar alles op grond van een orde en hiërarchie, waarin ieder zijn plaats heeft.

Volgens Confucius zijn er 5 universele plichten:

Die van de vorst en onderdaan

Tussen ouders en kinderen

Tussen man en vrouw

Tussen jonger en ouder gezinslid

Tussen vrienden

Wijsheid, medeleven en moed dat zijn de universele morele kwaliteiten.

Regeringsleiders moesten op grond van hun morele deugden en hun verdiensten aan de macht komen en niet door de erfopvolging.

Zijn belangrijkste citaat is:

“Zijn leerling Kung vroeg: “Is er een woord, die een mens door het leven kan leiden ?”

De Meester antwoordde: “Wat denk van ‘shu’ (= wederkerigheid) Doe niet aan een ander, waarvan je niet wilt dat het jou wordt aangedaan”

Dit is de belangrijkste ethische regel, ook wel de **Gouden Regel** genoemd. Deze regel komt in één of andere vorm voor in alle godsdiensten, filosofieën en gedachtesystemen, die nuttig en belangrijk zijn voor de mensheid. Een variant in het Christendom ervan is: “Heb je naaste lief als jezelf” **Andere citaten:**

- Als het volk (alleen) door de wet geleid wordt en de orde door straffen, dan zullen ze proberen de straffen te vermijden, maar ze vinden dat zelf niet erg. Als ze door deugd geleid worden en de orde door rechtvaardigheid, dan zullen ze het wel erg vinden en het zal goed komen.
- Respecteer jezelf en anderen zullen jou respecteren
- Als je fouten hebt, wees dan niet bang ze te verlaten
- Alles heeft zijn schoonheid, maar niet iedereen ziet het
- Voordat je op weg gaat om wraak te nemen: graaf 2 graven.
- Onze glorie is niet om niet te vallen, maar om op te staan als we vallen
- Bestudeer het verleden als je wat over de toekomst wil zeggen
- Perfecte deugd houdt in onder alle omstandigheden de vijf volgende dingen in praktijk te brengen: soberheid, gulheid van hart, eerlijkheid, ernst en vriendelijkheid
- Wat de edele mens in zichzelf zoekt, zoekt de kleine mens in anderen
- Als je boos wordt, denk dan aan de gevolgen

- Zij die voortdurend geluk of wijsheid willen hebben, moeten vaak veranderen
- Ik hoor en ik vergeet, ik zie en ik onthoud, ik doe en ik begrijp
- Waar je ook heen gaat, ga er heen met heel je hart
- Er zijn 3 manieren om wijsheid te leren: Ten eerste door na te denken: dat is het edelste, ten tweede door te imiteren: dat is het makkelijkste, ten derde door de ervaring: dat is de bitterste
- Kies de baan waar je van houdt en je hoeft nooit meer een dag in je leven te werken
- De Hemel is één zijn met God
- Als je het leven niet eens kent, hoe kun je dan de dood kennen ?
- In een land dat goed bestuurd wordt, is armoede iets om voor te schamen; in een land dat slecht bestuurd wordt, is rijkdom iets om voor te schamen
- Het doet er niet toe hoe langzaam je gaat, als je maar niet stopt
- Spreek de waarheid, geef geen aanleiding tot boosheid, geef als je wat gevraagd wordt: deze 3 stappen brengen je bij de goden
- De edele mens is verontrust door de beperkingen van zijn bekwaamheid, hij is niet verontrust dat men zijn bekwaamheid niet erkent.
- Weten is weten dat je niets weet. Dat is de ware kennis
- Het goede zien en het niet doen, is lafheid
- Als je geen respect hebt: Wat is dan het verschil met beesten ?
- Het leven is heel eenvoudig, maar we staan er op om het ingewikkeld te maken
- Hij die weigert te vergeven, breekt de brug af, waarover hij zelf ook moet
- Om de wereld in orde te maken, moeten we het land in orde maken, om het land in orde te maken, moeten we de familie in orde maken, om de familie in orde te maken, moeten we eerst ons persoonlijk leven in orde maken, we moeten eerst ons hart op de goede plaats zetten
- Studie zonder na te denken is verspilling van tijd. Nadenken zonder studie is gevaarlijk
- Wees niet bang dat niemand je kent, zorg er voor dat je het waard bent om gekend te worden
- Muziek drukt de harmonie van het universum uit, terwijl rituelen de orde van het universum uitdrukken

Commentaar:

De denkbeelden van Confucius zijn van groot belang voor een harmonieuze samenleving.

Het noemen van de gouden regel is van het grootste belang.

Confucius legt echter wel de nadruk op de hiërarchie en de plichten daarvan. In dat verband is het interessant om te kijken in hoeverre al die wijsheden *in de praktijk* werken.

Daarvan zegt hij zelf:

“Er zijn 4 dingen in het morele leven van een mens, waarvan ik er niet één in mijn leven heb kunnen verwezenlijken.

Mijn ouders dienen zoals ik van mijn kinderen zou verwachten dat ze mij zouden dienen: dat heb ik niet kunnen doen.

Mijn vorst dienen zoals ik van een minister onder mij zou verwachten dat hij mij zou dienen: dat heb ik niet kunnen doen.

Jegens mijn oudere gezinsleden handelen zoals ik van mijn jongere gezinsleden zou verwachten dat ze jegens mij zouden handelen: dat heb ik niet kunnen doen.

Als eerste jegens mijn vrienden doen, zoals ik van hen zou verwachten dat ze jegens mij zouden doen: dat heb ik niet kunnen doen.”

Lao Tse (of: LaoZi) mededogen, eenvoud, geduld

Geschiedkundigen zijn het niet eens over Lao Tse. Sommigen denken dat hij niet bestaan heeft, maar een samenstelling is van een aantal historische figuren, die Taoïsten waren. Volgens de Chinese traditie leefde hij in de 6^e eeuw voor Christus, en was een tijdgenoot van Confucius. Hij werd herboren na 13 reïncarnaties, sinds de dagen van Fu Xi. Hij leefde 999 jaar.

Volgens de legende werd hij verwekt toen zijn moeder naar een vallende ster keek. Hij bleef 62 jaar in de baarmoeder en werd geboren toen zijn moeder tegen een pruimenboom leunde.

Hij verscheen toen als een volledig gegroeide man met een volle grijze baard en lange oorlellen, die als teken van wijsheid werden beschouwd.

Hij werd hoofd van het keizerlijk archief aan het hof van Zhou. Daardoor had hij toegang tot de werken van de Gele Keizer en andere klassieken.

Hoewel Lao Tse nooit een eigen school opende, kwamen er veel leerlingen op hem af. Ook Confucius raadpleegde Lao Tse over rituelen.

Lao Tse was getrouwd en kreeg een zoon, die een bekend soldaat werd. Een groot aantal Chinezen voert hun afstamming terug op Lao Tse, ook de Tang dynastie, wat weergeeft wat voor een grote invloed hij had op de Chinese cultuur.

Lao Tse werd moe van de morele achteruitgang in zijn koninkrijk.

Hij besloot op 160 jarige leeftijd dan ook als een reizende kluizenaar te gaan leven en reisde naar het westen van China. Bij de westelijke poort van het koninkrijk werd hij herkend door een bewaker. Die vroeg hem iets van zijn wijsheden prijs te geven.

Dit werd de oorsprong van het beroemde boek Tao te Tsjing (=Daodejing), het heilige boek van de Taoïsten.

De bewaker werd hierdoor zo ontroerd dat hij samen met Lao Tse vertrok om nooit meer gezien te worden.

Volgens sommige versies vertrok Lao Tse naar India om daar zijn gedachten te verkondigen.

De "Oude Meester" werd toen leraar van Boeddha.

De "Tao" (= weg) is de mystieke bron en het ideaal van alles wat bestaat. Mensen hebben verlangens en een vrije wil: daardoor kunnen ze tegen hun eigen natuur ingaan en verstoren daardoor de natuurlijke balans van de Tao.

"Wu wei", wat betekent: "niet handelen", "niet doen", is het centrale idee van de Tao Te Tsjing. Het betekent ook: "niets scheppen, niet forceren, spontaan handelen, met het ogenblik je mee laten voeren."

“Ik heb slechts drie dingen te leren: **mededogen, eenvoud en geduld**” **Citaten van Lao Tse:**

- In deze wereld is er niets zachter dan water. Maar voor het oplossen van iets hards en onbuigzaams, wordt het door niets overtroffen. Dat het zachte het harde overwint, het vriendelijke het strenge- dat weet iedereen, maar slechts weinigen passen het toe.
- Hoe meer wetten er geschreven worden, hoe meer misdadigers er voortgebracht worden. Hoe meer wapens je hebt, des te minder veilig zijn de mensen. Hoe meer steun je biedt, des te minder onafhankelijk zijn de mensen.
- Vriendelijkheid in woorden schept vertrouwen. Vriendelijkheid in gedachten schept diepte. Vriendelijkheid in het geven schept liefde
- Er was iets vormeloos en volmaakts voordat het universum werd geboren. Het is sereen. Leeg. Alleen. Onveranderlijk. Eeuwig aanwezig. Het is de moeder van het universum. Bij gebrek aan een betere naam, noem ik het Tao.
- Elk wezen in het universum is een uitdrukking van de Tao.
- De Tao brengt alle wezens voort, voedt ze, onderhoudt ze, zorgt voor ze, troost ze, beschermt ze, neemt ze tot zichzelf terug, schept zonder te bezitten, handelt zonder te verwachten, leidt zonder in te grijpen. Daarin ligt de liefde voor de Tao in de natuur der dingen.
- Maak je geest leeg van alle gedachten. Laat je hart vredig zijn. Kijk naar het gewoel van de wezens, maar houdt rekening met hun terugkeer. Elk afzonderlijk wezen in het universum keert terug naar de gemeenschappelijke bron. Terugkeren naar de bron is sereniteit.
- De Meester observeert de wereld, maar vertrouwt op zijn innerlijke visie. Hij laat de dingen komen en gaan. Zijn hart is open als de lucht.
- Wil je alles krijgen, geef dan alles op
- Wie op zijn tenen staat, staat niet stevig. Wie naar voren stormt, komt niet ver. Wie probeert te stralen, verzwakt zijn eigen licht. Wie zichzelf definieert, kan niet weten wie hij echt is. Wie macht heeft over anderen, kan zijn lot niet in eigen handen nemen. Wie aan zijn werk gehecht is, zal niets scheppen wat standhoudt.
- Een goed reiziger heeft geen vaste plannen en is niet van plan aan te komen.
- Hoe meer je weet, des te minder begrijp je

- Een reis van duizend mijl begint met de eerste stap
- Als je dingen probeert te grijpen, raak je ze kwijt. Als je een project met geweld wilt voltooien, verniel je wat al bijna rijp was. Daarom verricht de Meester daden door de dingen hun eigen loop te laten nemen. Hij blijft net zo kalm aan het begin als aan het eind. Hij heeft niets, dus hij heeft niets te verliezen.
- Als de Meester regeert, zijn de mensen zich nauwelijks bewust van zijn bestaan. Hij praat niet, hij handelt. Als zijn werk klaar is zeggen de mensen: "Geweldig, we hebben het helemaal zelf gedaan"
- Alle rivieren stromen naar zee, omdat zij lager is dan zij. Nederigheid geeft haar macht.
- Als je een volk wil regeren, moet je jezelf eronder plaatsen. Als je het volk wil leiden, moet je leren hoe je het moet volgen.
- We timmeren een huis van hout, maar het is de ruimte binnenin die het bewoonbaar maakt.
- Als je iets wil laten krimpen, moet je het eerst laten uitdijen. Als je van iets af wilt komen, moet je het eerst laten floreren. Als je iets wilt nemen, moet je het eerst laten geven.
- Wees tevreden met wat je hebt; geniet van hoe de dingen zijn. Als je beseft dat er niets ontbreekt, hoort de hele wereld jou toe.
- Stel jezelf open voor de Tao, vertrouw dan op je natuurlijke reacties, dan zal alles op zijn plaats vallen.
- Heb je geduld om te wachten tot je modder is gezakt en het water helder is ? Kun je onbeweeglijk blijven tot de juiste actie vanzelf opkomt ?
- Als je probeert een beeld van Tao in je geest te prenten, zul je het kwijtraken. Het is als het opprikken van een vlinder: het omhulsel is gevangen, maar gevlogen wordt er niet meer.
- "De beste heersers zijn nauwelijks bekend bij hun onderdanen. De volgende besten worden geliefd en geprezen. De volgende worden gevreesd. De volgende worden veracht. Wanneer de beste heersers hun doel hebben bereikt, zullen hun onderdanen zeggen: 'Wij hebben het zelf gedaan.'"

Bron: *Wijsheid van wereldgodsdiensten*, Philip Novak, Verba, Hoevelaken, 2001 en *Wijsheid van Lao Tse*, Omegaboek, Amsterdam, 1987

De 8 onsterfelijken in de Taoïstische traditie (Pa Hsein)

De acht onsterfelijken van de Taoïstische traditie. Gewone stervelingen die door goede werken en goede levens door koningin-moeder Wang werden beloond door hen de perziken van het eeuwige leven te eten te geven. Zij zijn:

TIEH-KUAI Li - van de ijzeren kruk. Li, een genezer, zit als bedelaar op de markt en verkoopt wonderlijke medicijnen, waarvan sommige de doden kunnen doen herleven.

CHUNG-LI CH'UAN - Een glimlachende oude man die altijd straalde van vreugde. Hij werd beloond met onsterfelijkheid voor zijn ascetische leven in de bergen.

LAN TS'AI-HO - Een jonge fluitspeler en rondzwervende minstreel die een mand vol fruit draagt. Zijn diepzinnige liederen zorgden ervoor dat een ooievaar hem meevoerde naar de hemel.

LU TUNG-PIN - Een held uit de vroege Chinese literatuur. Hij deed afstand van rijkdom en de wereld, strafte de goddelozen en beloonde de goeden, en doodde draken met een magisch zwaard.

CHANG-KUO LAO - Een oude kluizenaar met wonderbaarlijke vermogens. Chang bezat een ezel die met ongelooflijke snelheid kon reizen. De personificatie van de oerdamp die de bron is van al het leven.

HAN HSIANG-TZU - Een geleerde die ervoor koos magie te studeren in plaats van zich voor te bereiden op het ambtenarenapparaat. Toen zijn oom hem strafte omdat hij magie studeerde, materialiseerde Han Hsiang-Tzu twee bloemen met tien gedichten op de bladeren .

TS'AO KUO-CHIU - Ts'ao Kuo-Chiu probeerde zijn broer, een corrupte keizer, te hervormen door hem eraan te herinneren dat de wetten van de hemel onontkoombaar zijn.

HO HSIEN-KU - Onsterfelijke Maagd - Een Kantonees meisje dat droomde dat ze onsterfelijk kon worden door een poeder van parelmoer te eten. Ze verschijnt alleen aan mannen met grote deugden.

Chuang Tzu (=Zhuangzi) Alles is betrekkelijk

Zhuangzi leefde van 370-301 voor Christus in de periode van oorlog voerende staten in

China: een periode dat oorlogsheren de kleinere staten om hen heen annexeerden en hun Heerschappij consolideerden (van 475-221 voor Christus) Diezelfde tijd wordt in de Chinese filosofie de “Honderd scholen van het Denken” genoemd: dat is de gouden eeuw van de Chinese filosofie.

Zhuangzi leefde tijdens de regering van koning Huis van Liang en van koning Xuan van Qi. Hij kwam uit de stad Meng, wat nu Shangqiu in de provincie Henan is.

Zhuangzi kan beschouwd worden als een voorloper van de evolutietheorie.

Volgens hem hebben levensvormen de eigenschap om zich erfelijk aan te passen aan hun omgeving. Hij noemt dat eenvoudige levensvormen zich ontwikkelen tot meer complexe. Ook stelde hij dat mensen ook onderdeel van dit proces zijn, daar mensen een onderdeel van de natuur zijn. Zhuangzi wordt ook s’werelds eerste anarchist of liberaal genoemd. Volgens hem heeft de wereld geen regering nodig: “er zou niet geregeerd moeten worden”. “Een goede orde ontstaat spontaan als men de zaken zijn gang laat gaan”

Zhuangzi is een relativist ook op het gebied van waarden. Zo liep hij eens langs een weg en zag daar een schedel liggen. Hij zei tegen de schedel dat hij medelijden met hem had, maar de schedel antwoordde: “Hoe weet je dat het slecht is om dood te zijn ?”

De geschriften van Zhuangzi vormen na de Tao te tsjing de belangrijkste bron van het filosofisch Taoïsme.

Citaten van Zhuangzi:

- Als er een begin is geweest, is er een tijd voor het begin geweest. En een tijd die voor die tijd van dat begin is geweest. Als er een bestaan is, moet er een niet-bestaan zijn geweest. En als er een tijd is geweest dat er niets bestond, moet er een tijd daarvoor zijn geweest- toen zelfs niets niet bestond, Kunnen we wel vaststellen: toen niets opeens tot bestaan kwam of dat tot de categorie van bestaan of niet-bestaan behoorde ?
- Zhuangzi en Huizi (een andere Chinese filosoof) liepen eens over de dam naast de Hao waterval, toen Zhuangzi zei: ‘Kijk eens hoe de vissen omhoogspringen van plezier
! Dat is wat vissen echt leuk vinden’
Huizi zei: Je bent geen vis, hoe weet jij nou wat vissen leuk vinden ?’

Zhuangzi zei: 'Jij bent mij niet, hoe weet je dat ik niet weet wat vissen leuk vinden ? '

Huizi zei: 'Ik ben jou niet, dus ik weet zeker niet wat jij weet. Aan de andere kant: je bent zeker geen vis - zo dat bewijst dat je niet weet wat een vis leuk vindt! '

Zhuangzi zei: 'Laten we teruggaan tot de oorspronkelijke vraag. Jij vroeg me HOE ik wist wat vissen leuk vinden. Dus je wist al dat ik het wist toen je de vraag stelde. Ik weet het door aan de kant van de Hao-rivier te staan.'

- Mensen bewonderen (de meisjes) Mao Chiang en Li Chi om hun schoonheid. Maar als vissen hen zouden zien, duiken ze weg naar de bodem, vogels vliegen weg hoog in de lucht en herten rennen hard weg. Wie zal zeggen wat de juiste standaard voor schoonheid is ?
- Eens droomde ik, dat ik een vlinder was, die heen en weer fladderde, in alle opzichten een vlinder. Ik was me er van bewust dat ik mijn voorkeuren als vlinder volgde en was me niet bewust van mijn bestaan als mens. Opeens werd ik wakker en daar lag ik, weer helemaal mijzelf. Nu weet ik niet of ik toen een mens was die droomde dat hij een vlinder was, of dat ik nu een vlinder ben die droomt dat hij een mens is.

- Vissen leven in het water, maar mensen gaan erin dood, Wezens verschillen van elkaar en zo is het ook met wat ze al dan niet fijn vinden. De heiligen uit vroeger tijden eisten daarom niet dat alle mensen dezelfde capaciteiten hadden of allemaal hetzelfde zouden doen.
- In een kleine zak kun je geen grote dingen proppen en met een kort touw kun je geen diep water putten. Dit is zo omdat ieder schepsel van het lot zijn eigen sterke kanten heeft gekregen en ieder lichaam voor bepaalde dingen geschikt is, zonder dat je daar wat vanaf kunt halen of aan toe kunt voegen.
- Leven is niet anders dan lenen. Dat wat we lenen om te leven is stof. Leven en dood zijn als dag en nacht. Hier zijn we om de kosmische veranderingen te aanschouwen en nu ben ik het zelf die aan verandering onderhevig is.
- De Tao kun je niet zien, want als je hem ziet is het de Tao niet meer. De Tao kun je niet in woorden uitdrukken, want als je hem in woorden uitdrukt is het de Tao niet meer. Hij die op de vraag naar de Tao antwoordt, kent de Tao niet. Wat alle dingen vorm geeft, heeft zelf geen vorm.
- Alle levende wezens komen voort uit “kiemen” en keren alle terug tot kiemen.
- Te zeggen dat er “geen maker” was of dat “iemand het deed”, dat zijn alleen maar veronderstellingen die voortkomen uit onze twijfels. Bekijk ik de zaak vanuit het begin, dan zie ik een oneindig verleden. En zoek ik naar het einde, dan vind ik een onbeperkte toekomst.
- Als je niet in jezelf vastzit,
Dan openbaren de dingen zich
vanzelf aan je. Als ons hart beweegt
is het als stromend water, Door stil te
zijn wordt het als een spiegel:
Het weerkaatst alles als een echo.
Eerst is alles chaotisch en
onzichtbaar, Dan komt de stilte
en wordt alles helder.
Hij die zich hiermee verenigt zal het behouden,
Maar wie het vast wil houden zal het verliezen

- Vanuit de Tao gezien bestaat er geen onderscheid tussen waardevol of minderwaardig.
- Bekijk je de dingen vanuit hun functie, dan hebben alle dingen wel op een of andere manier een functie. Kijk je naar het ontbreken van een functie, dan hebben ze er allemaal geen.
Bekijk je de dingen vanuit het oogpunt van wat je leuk vindt dan zijn alle dingen wel op een of andere manier leuk. Kijk je in welk opzicht ze niet leuk zijn, dan zijn ze allemaal niet leuk
- Vrijheid is niets doen
- Het grote principe is dat men in harmonie met de hemel leeft.
Overeenstemming in de wereld brengen betekent harmonie onder de mensen. Dat mag menselijke vreugde genoemd worden.
In harmonie met de hemel zijn, dat is hemelse vreugde:
Hij staat alle schepsels bij
Doch niet uit "rechtvaardigheid"
Zijn weldaden strekken zich uit over alle generaties,
Maar niet uit "medemenselijkheid"
Hij beeldhouwt alle vormen, Maar toch is hij niet "bekwaam"
Dat is hemelse vreugde.
- Verenig je geheel met het oneindige, zwerf daar waar geen sporen meer zijn; voleindig dat wat je vanuit de hemel aangereikt krijgt, zonder iets te willen, vrij van ambities.

De citaten zijn vrij weergegeven op basis van de bron.

Bron: Zhuang Zi, de volledige geschriften, Kristoffer Schipper, vertaler en toelichter,
2007, Uitgeverij Augustus, Amsterdam, www.atlascontact.nl

Mozi (=Mo Tsu) universele liefde

Mozi leefde van 470-391 voor Christus dus ook tijdens de Periode van Oorlogvoerende Staten en de Honderd Scholen van Denken.

Mozi was een inwoner van de staat van Lu.

Oorspronkelijk was Mozi een timmerman en was buitengewoon begaafd in het maken van creatieve uitvindingen, zoals mechanische vogels, mobiele “wolken ladders” om belegerde stadsmuren in te nemen. Daardoor wist hij op te klimmen en bracht het zelfs een tijdlang tot minister van de staat Song. Door verschillende Heersers werd Mozi geraadpleegd als een expert op het gebied van het bouwen van forten.

Volgens een bepaalde bron had hij een donkerder huidskleur.

In zijn jonge jaren was hij geschoold in het Confucianisme, maar hij beschouwde het Confucianisme als te fatalistisch en te star en legde er de nadruk op dat de uitgebreide rituelen en begrafenissen een grote financiële last betekenden voor het gewone volk, dat daardoor zijn levensonderhoud bedreigd zag. Hij was in staat een groot aantal volgelingen tijdens zijn leven te krijgen. Zijn volgelingen waren meestal technici en ambachtslieden, die in een gedisciplineerde orde waren georganiseerd, die Mozi's filosofische en technische werken bestudeerde. Mozi wordt als een grote held in de Chinese provincie Shandong beschouwd. Hij had een passie voor het welzijn van de bevolking, zonder zich te bekommeren om eigen gewin of zelfs om zijn eigen leven. Zijn onvermoeibare bijdragen aan de maatschappij werden door velen geprezen, zelfs door Mengzi, de volgeling van Confucius.

Mozi reisde veel van de ene crisis zone naar de andere door het verwoeste landschap van de Strijdende Staten om vrede te bewaren of te herstellen. Hij probeerde de Heersers te overtuigen om af te zien van hun plannen tot verovering. Zo liep hij 10 dagen door de staat Chu om een aanval op de staat Song te voorkomen. Aan het hof van Chu speelde Mozi 9 gesimuleerde oorlogsspelen met Gongshu Ban, de militaire strateeg van Chu, en hij won alle strategieën. Toen Gongshu Ban hem met de dood bedreigde vertelde Mozi de koning van Chu dat zijn volgelingen al de soldaten van Song hadden getraind in zijn fortificatie methoden, zodat het zinloos zou zijn om hem te doden. De koning van Chu was daarop gedwongen de oorlog af te blazen.

Op de weg terug werd hij echter niet herkend door de soldaten van Song en ze lieten Mozi niet toe tot de stad, zodat Mozi een ijskoude nacht in de regen buiten moest doorbrengen. Daarna wist hij ook te verhinderen dat de staat Qi

de staat Lu zou aanvallen. Hij leerde dat de verdediging van een stad niet alleen afhangt van zijn muren, wallen, wapens en voedselvoorraden. Het was ook belangrijk om er getalenteerde mensen te houden. Na zijn dood werd zijn "school", het Mohisme, verboden tijdens de **Chin(Qin)** keizer, (de keizer die China verenigde, 221-206 voor Christus) die alle boeken liet verbranden. Daarna kwam het Confucianisme aan de macht, zodat het Mohisme aan de kant werd geschoven, immers Mozi had grote kritiek op Confucius. In tegenstelling tot Confucius legde Mozi de nadruk op zelf-kennis en authenticiteit, in plaats van op gehoorzaamheid aan de meerdere en het ritueel. Mozi zei dat alle mensen op gelijke wijze liefde en zorg nodig hadden. **"Alle mensen zijn gelijk voor de Hemel"**

In plaats van de over-verbondenheid in het traditionele China aan familie en clan, predikte hij het idee van **"universele liefde"**, wat in die tijd door velen als absurd werd gezien. In tegenstelling tot de Confucianisten zei hij dat alle mensen gelijk moesten worden behandeld. Net als in het Christendom geloofde hij dat alle levende wezens in een rijk leven dat door de Hemel bestuurd werd en dat de Hemel een wil heeft die onafhankelijk en hoger is dan die van de mens.

"Universele liefde is de Weg van de Hemel" schrijft hij, "want de Hemel voedt en onderhoudt al het leven zonder te letten op status."

"Houd van anderen als van jezelf" en "Men moet behandeld worden zoals men anderen behandelt". "Wederzijdse liefde brengt voordeel voor allen"

"Als iemand een peer naar mij gooit, geef ik hem een pruim"

Hoewel Mozi niet geloofde dat de geschiedenis noodzakelijkerwijs vooruitgang brengt, geloofde Mozi wel dat mensen in staat waren hun omstandigheden te verbeteren en hun eigen leven richting te geven.

Mozi zei dat net als de westerse utilitaristen (Bentham etc) dat de daden en acties van mensen konden worden gemeten **in de mate waarin ze bijdroegen aan het grootste geluk voor het grootste aantal.**

Pas vanaf de Chinese revolutie van 1911 met Sun Yat Sen werd het Mohisme in ere hersteld en zag men in hem een verbazingwekkend moderne denker, die zelfs door de communisten als zodanig erkend werd.

Helaas ageerde Mozi ook tegen muziek, niet om de muziek zelf, maar omdat in zijn tijd de vorsten van de verschillende staten enorme sommen gelds besteedden aan rituelen, muziek, en andere zaken, terwijl de bevolking bijna niet te eten had en daarvoor zware belastingen moest betalen.

(Om deze reden laat Chuang Tzu zich kritisch uit over het nut waarover de Mohisten zich druk maakten.)

Mozi was ook een groot wiskundige, die tal van meetkundige axioma's opstelde, vergelijkbaar met Euclides.

Bron: <http://en.wikipedia.org/wiki/Mozi>

Menes - De Eerste Farao van Egypte

In de nevelen van de vroegste geschiedenis van Egypte rijst een figuur op wiens naam door de eeuwen heen heeft geklonken als de grondlegger van een van de machtigste beschavingen ter wereld. Menes, ook wel Narmer genoemd, was de eerste farao die erin slaagde de twee landen van Opper- en Neder-Egypte te verenigen onder één kroon, ongeveer 3100 jaar voor Christus.

Geboren in de stad Thinis in Opper-Egypte, toonde Menes al op jonge leeftijd tekenen van goddelijke bescherming. Volgens de oude verhalen werd hij als baby door de krokodillengod Sobek uit de rivier de Nijl gered, toen zijn wieg door vijandelijke soldaten in het water werd gegooid. De heilige krokodil droeg hem veilig naar de oever, waar hij werd opgevoed door priesters die zijn goddelijke bestemming herkenden.

Als jonge koning van Opper-Egypte droomde Menes van een verenigd Egypte. In een visioen verscheen hem de god Horus, die hem opdroeg de twee kronen te verenigen - de witte kroon van het zuiden en de rode kroon van het noorden.

Met goddelijke steun begon hij zijn veldtocht naar het noorden, waarbij hij stad na stad veroverde langs de vruchtbare oevers van de Nijl.

De beslissende slag vond plaats bij het moderne Caïro, waar de twee landen aan elkaar grensden. Daar versloeg Menes de koning van Neder-Egypte in een epische strijd die drie dagen en nachten duurde. Volgens de legende reed hij tijdens de slag op de rug van een reusachtige krokodil over het slagveld, onkwetsbaar voor de pijlen van zijn vijanden. Deze overwinning maakte hem tot de eerste farao van een verenigd Egypte.

Na zijn triomf stichtte Menes een nieuwe hoofdstad: Memphis, "de Witte Muur", strategisch gelegen op de grens tussen de twee voormalige koninkrijken. Deze stad zou duizenden jaren lang het hart van Egypte blijven. Hier bouwde hij een magnifiek paleis en tempels ter ere van de goden die hem hadden bijgestaan.

Als heerser bracht Menes orde in chaos. Hij stelde een nieuw systeem van wetten in, organiseerde de administratie van zijn rijk en bevorderde de handel langs de Nijl. Onder zijn bewind bloeiden kunst en architectuur op, en werd de basis gelegd voor de hiëroglifyenschrift. Hij wordt ook gezien als de grondlegger van de Egyptische religie zoals die duizenden jaren zou bestaan.

Het einde van Menes' leven is omhuld met mysterie en wonder. Volgens sommige verhalen werd hij op hoge leeftijd door een nijlpaard gedood tijdens een jacht, maar andere bronnen beweren dat hij levend ten hemel voer, gedragen door dezelfde krokodil die hem als baby had gered. De goden hadden hun uitverkoren zoon teruggeroepen.

Menes regeerde ongeveer zestig jaar en stichtte de eerste dynastie van farao's. Zijn nalatenschap was immens: hij had niet alleen een rijk gecreëerd dat drieduizend jaar zou bestaan, maar ook een cultuur en beschaving die de wereld voor altijd zou beïnvloeden. Zijn naam werd heilig gehouden, en latere farao's zouden zich eeuwenlang beroepen op zijn goddelijke autoriteit.

Zo begon met Menes het verhaal van het faraonieke Egypte - een verhaal van goden en mensen, van macht en mysterie, dat nog altijd onze verbeelding prikkelt.

Toetanchamon: De jonge farao herstelt tradities

Rond het jaar 1342 voor Christus werd in het oude Egypte een jongetje geboren dat de geschiedenis in zou gaan als een van de meest bekende farao's aller tijden - niet vanwege zijn prestaties tijdens zijn leven, maar door de ontdekking van zijn vrijwel intacte graftombe in de moderne tijd. Deze jongen, geboren als Toetanchaton ('levend evenbeeld van Aton'), was hoogstwaarschijnlijk een zoon van de controversiële farao Achnaton en mogelijk van koningin Kiya, een van zijn secundaire echtgenotes.

Toetanchamon werd geboren in een periode van religieuze revolutie. Zijn vader Achnaton had de traditionele Egyptische godsdienst radicaal hervormd door de aanbidding van talrijke goden te vervangen door een monotheïstische cultus gewijd aan de zonnegod Aton. [Er is wel gespeculeerd dat dat van invloed zou zijn geweest op Mozes, die daardoor alleen maar één God wilde erkennen. Als dat waar zou zijn, zou dat van enorme invloed zijn geweest op het Jodendom, het Christendom en de Islam.

Maar de Bijbel vertelt een ander verhaal, namelijk dat het Jodendom al bestond vanaf Abraham en dat de Joden slaven in Egypte waren, totdat God besloot om met hulp van Mozes ze te bevrijden].

De religieuze omwenteling van Achnaton veroorzaakte grote sociale en politieke spanningen in het oude Egypte omdat de priesters niet wilden accepteren dat hun goden zomaar afgeschaft werden.

Zijn bekende beeld toont een jongen met negroïde kenmerken. In het oude Egypte was een mengeling van rassen, waarbij ook de zwarte Nubiërs, tot farao's of concubines van farao's konden worden. Volgens de officieel erkende waarschijnlijke stamboom zijn daar echter geen aanwijzingen voor. Zijn moeder is echter niet bekend en kan een Nubische geweest zijn.

Als jonge prins groeide Toetanchamon op in Achetaton (het huidige Amarna), de nieuwe hoofdstad die Achnaton had gesticht voor de verering van Aton. Zijn jeugd werd waarschijnlijk gekenmerkt door de strikte religieuze praktijken van het hof en een relatief geïsoleerd bestaan binnen de paleismuren.

Toen Achnaton stierf rond 1336 v.Chr., werd Toetanchamon's oudere halfbroer Smenchkare kortstondig farao. Na diens vroege dood besteedde de ongeveer negenjarige Toetanchaton zelf de troon van Egypte. Als kind-farao werd hij bijgestaan door twee machtige adviseurs: de hoge ambtenaar Ay (mogelijk zijn grootvader) en generaal Horemheb, die het feitelijke bestuur van het land op zich namen.

Een van de belangrijkste gebeurtenissen tijdens Toetanchamon's regering was de terugkeer naar de traditionele Egyptische religie. Kort na zijn troonsbestijging veranderde hij zijn naam van Toetanchaton ('levend evenbeeld van Aton') naar Toetanchamon ('levend evenbeeld van Amon'), ter ere van de traditionele god

Amon. Dit markeerde de officiële afwijzing van zijn vaders religieuze hervormingen.

De koninklijke residentie werd verplaatst van Achetaton terug naar de traditionele hoofdstad Thebe. Tempels gewijd aan de oude goden werden heropend en gerestaureerd, en priesters herkregen hun vroegere macht en privileges. Deze 'contra-revolutie' werd waarschijnlijk gedreven door Toetanchamon's adviseurs, die inzagen dat religieuze en sociale stabiliteit noodzakelijk was voor het voortbestaan van het rijk.

Een belangrijk document uit deze periode is de zogenaamde 'Restauratiestele', waarin de jonge koning de verwaarlozing van de oude goden onder zijn voorganger betreurt en de terugkeer naar de traditionele religie aankondigt. De stele beschrijft hoe de goden Egypte hadden verlaten vanwege Achnaton's hervormingen, en hoe zij nu terugkeerden dankzij Toetanchamon's correctie van deze 'dwaling'.

Zoals gebruikelijk in het oude Egypte, trouwde Toetanchamon op jonge leeftijd met zijn halfzus Anchesenamon, een dochter van Achnaton en de beroemde koningin Nefertiti. Hun huwelijk was niet alleen een familiale verbintenis maar ook een politieke alliantie die de legitimiteit van de jonge koning moest versterken.

Wandschilderingen en voorwerpen uit zijn graf tonen intieme scènes van het koninklijke paar, wat suggereert dat er sprake was van een hechte band. Tragisch genoeg stierven twee dochters die uit deze verbintenis werden geboren als prematuren; hun gemummificeerde lichaampjes werden later gevonden in Toetanchamon's graftombe.

Tijdens de regering van Toetanchamon werden ook verschillende militaire campagnes uitgevoerd, getuige de voorstelling op een van de wanden van het graf van (generaal) Horemheb, waarin hij door Toetanchamon en Anchesenamon met eregoud beloond werd.

Genetisch onderzoek op Toetanchamon's mummie heeft aangetoond dat hij waarschijnlijk leed aan verschillende aangeboren afwijkingen, waarschijnlijk als gevolg van inteelt binnen de koninklijke familie. Hij had een milde vorm van klompvoet, een gespleten gehemelte en mogelijk de ziekte van Köhler, die pijn

veroorzaakt bij het lopen. CT-scans onthulden ook dat hij een gebroken been had opgelopen kort voor zijn dood.

Toetanchamon stierf plotseling in zijn negende regeringsjaar, rond 1323 v.Chr., toen hij slechts 18 of 19 jaar oud was. De exacte doodsoorzaak is onderwerp van wetenschappelijk debat. Moderne onderzoeken hebben verschillende mogelijkheden aangetoond: een geïnfekteerde beenbreuk, malaria, sikkelcelanemie, of mogelijk een combinatie van gezondheidsproblemen. Sommige onderzoekers hebben gespeculeerd over moord, maar hiervoor bestaat geen overtuigend bewijs. Het blijft echter intrigerend dat Toetanchamon stierf op een cruciaal moment: hij was net volwassen geworden en zou mogelijk meer persoonlijke controle over zijn regering hebben kunnen nemen, wat de macht van zijn adviseurs zou hebben verminderd.

Na zijn dood nam de oudere adviseur Ay de troon over, mogelijk door te trouwen met Toetanchamon's jonge weduwe Anchesenamon. Ay regeerde slechts vier jaar, waarna generaal Horemheb farao werd en begon met het systematisch uitwissen van de Amarnaperiode (inclusief Toetanchamon) uit de officiële geschiedenis van Egypte.

Voor de moderne wereld begint het verhaal van Toetanchamon pas echt op 4 november 1922, toen de Britse archeoloog Howard Carter, gefinancierd door Lord Carnarvon, een trap ontdekte die leidde naar een verzegelde deur in de Vallei der Koningen. Op 26 november deed Carter de beroemde opening in de buitenste deur en gluurde bij kaarslicht naar binnen. Toen Carnarvon hem vroeg of hij iets kon zien, antwoordde hij met de legendarische woorden: "Ja, wonderbaarlijke dingen."

Wat Carter had gevonden was vrijwel onvoorstelbaar: de eerste bijna intacte koninklijke graftombe uit het oude Egypte. Hoewel grafrovers de tombe in de oudheid tweemaal waren binnengedrongen, hadden ze relatief weinig schade aangericht. De tombe bevatte duizenden voorwerpen: gouden schrijnen, tronen, juwelen, wapens, meubels, kleding, wagens, en natuurlijk de beroemde gouden dodenmasker dat het gezicht van de jonge koning voor de eeuwigheid bewaarde. Er zijn ook twee trompetten gevonden in het graf, die werden gebruikt in het leger. De ene was van zilver, de andere van brons.

De ontdekking veroorzaakte een wereldwijde sensatie en ontketende een "Egyptomanie" die mode, kunst, architectuur en populaire cultuur beïnvloedde.

Het betekende ook het ontstaan van het verhaal van de vloek van de farao die van toepassing was op de expeditie rond 1922 onder leiding van Howard Carter naar het graf van farao Toetanchamon. Na opening van de tombe stierven tweeëntwintig mensen die met het graf van Toetanchamon of het werk daaromheen in aanraking waren gekomen een voortijdige dood. Dertien van hen waren aanwezig geweest bij de opening van het graf.

Onder hen was de financier van de uitgravingen Lord Carnarvon.

In het graf van de jonggestorven farao zouden plakaten gevonden zijn met de bezwering **“Degene die de slaap van de Farao stoort zal met de vleugels van de dood worden aangetast”**.

De schitterende grafschat, momenteel grotendeels tentoongesteld in het Egyptisch Museum in Caïro, biedt een ongeëvenaarde blik op de weelde en vakmanschap van het oude Egypte tijdens het Nieuwe Rijk.

Homerus, de Griekse dichter en verteller

Homerus werd waarschijnlijk omstreeks 800 voor Christus geboren in Smyrna, wat nu in Turkije ligt, maar toen Grieks was. Hij was de zoon van een buitenechtelijke relatie tussen Melanopus uit Cyme en diens pleegdochter.

Met zijn schoolmeester maakte hij als kind een reis naar het Griekse eiland Ithaca in de Adriatische Zee, waar hij woonde bij een zekere Mentor. Later zou hij Mentor opvoeren als een persoon in zijn beroemde gedicht *De Odyssee*. Homerus leed toen al aan een oogziekte. Toen hij eindelijk terugkeerde werd hij te Colofoon blind.

Als blinde kon hij geen “gewoon” beroep uitoefenen. Wel kon hij gedichten maken en die ook zingen en zo kon hij wat verdienen. Maar de stad Cyme wilde hem niet subsidiëren. Daarom vertrok hij naar Phoea, waar een andere schoolmeester, genaamd Thestorides, hem voeding en onderdak aanbood in ruil voor het recht om zijn gedichten op te schrijven en bekend te maken. Homerus had weinig andere keus en droeg zijn enorme gedichten **De Ilias** en **De Odyssee** voor aan Thestorides, werken die nu tot de klassieken behoren. Thestorides verhuisde na enige tijd naar Chios, een ander Grieks eiland, waar hij de gedichten van Homerus voordroeg alsof het zijn eigen gedichten waren. Homerus hoorde dit gerucht en reisde uiteindelijk ook naar Chios, waar hij werk vond als leraar. Thestorides vertrok toen haastig.

Toen hij oud was geworden vercheepte Homerus zich naar Samos.

Hij stierf waarschijnlijk omstreeks 750 voor Christus in de buurt van het eiland Ios, terwijl hij op weg was naar Athene.

Hij vervaardigde gedichten met grote verhalen, waarin hij een groot aantal overgeleverde heldensagen, godenverhalen en mythische vertellingen uit zijn cultuur verwerkte. De *Ilias* en de *Odyssee* beschrijven elk vanuit een heel andere invalshoek de strijd om Troje, een stad in het noordwesten van Klein-Azië, nu Turkije. Er bestonden wellicht reeds vele eeuwenlang mondeling overgeleverde Trojaanse heldensagen waaruit de beide epen zijn samengesteld. De *Ilias* (zo genoemd naar de andere naam van Troje, Ilion) beschrijft een korte episode uit die strijd. De voorgeschiedenis van die episode komt slechts terloops aan de orde: de schaking van Helena, de dochter van Leda en Zeus, gehuwd met koning Menelaüs van Sparta door Paris, de zoon van koning Priamus van Troje, de veldtocht om Helena te bevrijden onder leiding van Agamemnon en gebeurtenissen tijdens de eerste zes jaar van het beleg. Het eigenlijke thema van de *Ilias* is de wrok van **Achilles** jegens de Griekse leider

Agamemnon: ruzie om een buitgemaakte slavin. Achilles onttrekt zich hierom aan de strijd; militaire rampspoed voor de Grieken is daarvan het gevolg. De dood van Achilles'

wapenmaker Patroclus doet Achilles weer aan de strijd deelnemen om zich te wreken op de Trojaanse held Hector. De uitvaart van Hector is de laatste episode van de Ilias. Het sneuvelen van Achilles, die getroffen zou worden in zijn spreekwoordelijk geworden Achillespees en de inname van Troje middels de klassieke krijgslist van het Paard van Troje, komen er niet in voor.

Aanvankelijk dacht men dat dit alleen maar een verhaal was, maar de archeologische opgravingen van de Duitser **Schliemann** in 1871 bewees dat in ieder geval er een stad Troje geweest is.

De uit 24 boeken bestaande Odyssee (afgeleid van de naam **Odysseus** van een Griekse koning van het eiland Ithaka) is een raamvertelling, waarin de tien jaar durende thuisreis van de hoofdpersoon Odysseus wordt verteld. Het kader vormt de terugkeer van de held van het eiland van de nimf Calypso, zijn verblijf op het paleis der Phaiaken, waar hij zijn lotgevallen verhaalt en de eigenlijke thuiskomst in zijn koninkrijk Ithaka, waar hij afrekent met de vele vrijers van zijn vrouw Penelope, die trouw op hem heeft gewacht.

Aan Homeros zijn ook andere werken toegeschreven o.a. Batrachomyomachia, een oorlog tussen kikkers en muizen: wat bedoeld was voor kinderen.

Bron: wikipedia

Pythagoras (582-507 voor Christus) Wiskunde als mystiek

Pythagoras' vader was Mnesarchus, een koopman uit Tyrus (in het huidige Libanon), zijn moeder Pythais is geboren op het eiland Samos in Griekenland. Als kind woonde Pythagoras op Samos, maar hij reisde veel met zijn vader mee. Hij schijnt toen al een bezoek aan Italië te hebben gebracht.

Zijn vader had hem eens meegenomen naar Tyrus, de Phoenisische stad. Daar kreeg hij les van de Chaldeeën en de geleerden van Syrië.

Zijn vader had koren mee teruggebracht naar Samos, waar toen hongersnood heerste. Als dank daarvoor was hem het burgerschap van het eiland Samos verleend.

Over zijn kindertijd is niet veel bekend. Hij had twee of drie broers. Hij leefde in een familie van goede doen en had een brede opvoeding heeft genoten: hij leerde de lier bespelen, hij las en leerde de poëzie van Homerus te declameren. Hij kreeg les van de filosoof Pherekydes.

Verder werd hij sterk beïnvloed door de filosofen Thales (die hij heeft bezocht toen deze al oud was) en diens leerling Anaximander, die beiden in die tijd in Milete leefden. Door lessen van Anaximander werd Pythagoras' interesse in wiskunde en astronomie gewekt. Ze adviseerden Pythagoras om naar Egypte te

gaan om meer over die vakken te leren. In die tijd greep de Polycrates de macht in Samos-stad. Pythagoras schijnt met hem op goede voet te hebben gestaan en in 535 v.Chr. reisde Pythagoras met een brief van aanbeveling van Polycrates naar Egypte. Polycrates en Egypte hadden toen een verbond. In Egypte maakte hij kennis met de daar heersende gebruiken, waarvan er veel zijn terug te vinden in de regels die golden voor Pythagoras' latere volgelingen, zoals hun verbod op het eten van bonen, hun streven naar reinheid, hun geheimzinnige rituelen. In Egypte leerde hij meetkunde.

In 525 v.Chr. viel Cambyses II, de koning van Perzië, Egypte binnen. Polycrates verbrak zijn verbond met Egypte en hielp Cambyses met zijn aanval. Egypte viel in handen van Cambyses en Pythagoras werd als krijgsgevangene meegenomen naar Babylon.

Daar kwam hij in contact met de wijzen, de magiërs en sterrenwichelaars die woonden tussen de volgelingen van de profeet Zoroaster. Hij werd ingewijd in hun heilige rituelen en leerde over de mystieke verering van de goden. Tevens behaalde hij daar de hoogste graad in rekenen en muziek en andere wiskundige wetenschappen, die door de Babyloniërs onderwezen werden.

Nadat Polycrates in 522 v.Chr. werd gedood en Cambyses diezelfde zomer stierf, werd koning Darius van Perzië ook de baas van Samos.

Pythagoras keerde toen terug naar Samos.

Pythagoras reisde kort na zijn terugkeer naar Kreta om daar de wetgeving te bestuderen. Terug in Samos-stad stichtte hij een 'school' met de naam "semicirkel", die vooral bedoeld was voor het houden van politieke bijeenkomsten, waarin discussies over goedheid en gerechtigheid plaatsvonden. Buiten de stad richtte hij een eigen stek in voor het geven van lessen op het gebied van filosofie en wiskunde, waar hij veel onderzoek deed naar de wiskunde. Hij gaf les op de manier die hij in Egypte geleerd had op zijn symbolische manier. Zijn leerlingen op Samos waren niet gek op die methode en verstoorde voortdurend op grove wijze de orde in de les.

Bovendien was hij bang steeds meer verwickeld te raken in plaatselijke politieke geschillen. Daarom verliet hij in 518 v.Chr. Samos en vestigde hij zich in Croton, gelegen in het hedendaagse Zuid-Italië.

In Croton (het huidige Zuiditaliaanse Crotone) stichtte Pythagoras zijn beroemde filosofische school. Hij had veel aanhangers die zich 'Pythagoreërs' noemden. Pythagoras was het hoofd van een groep naaste volgelingen die '*mathematikoi*' werden genoemd. Zij leefden permanent binnen de muren van de

'gemeenschap'. Ze hadden geen persoonlijke bezittingen en waren vegetariërs. Ze kregen les van Pythagoras zelf en gehoorzaamden aan strakke regels. Ze leerden: dat het diepste wezen van alles wiskunde is; dat filosofie kan helpen bij het bereiken van geestelijke zuiverheid; de ziel één kan worden met het goddelijke; dat bepaalde symbolen een mystieke betekenis hebben; dat ze onderling strikte loyaliteit moesten betrachten.

Pythagoras meende dat de ziel na de dood verhuisde naar een ander lichaam. De ziel kon dus -na enige tijd- ook in het lichaam van een dier komen. Daarom waren de Pythagoreërs vegetariërs.

De Pythagoreërs stonden bekend om hun wederzijdse vriendschap, zelfopoffering en eerlijkheid.

Zowel mannen als vrouwen konden 'mathematikoi' worden, zodat ook enkele (latere) vrouwelijke Pythagoreërs bekende filosofen zijn geworden.

Naast de mathematikoi kende de gemeenschap van Pythagoreërs *akousmatikoi*, die niet binnen de muren van de 'gemeenschap' woonden. Zij mochten wel bezittingen hebben en hoefden ook geen vegetariër te zijn.

In 513 v.Chr. ging Pythagoras naar Delos om zijn oude leraar Pherekydes (die op sterven lag) te verplegen. Hij bleef daar tot diens dood en keerde pas na maanden terug naar Croton. In 510 v.Chr. werd Croton aangevallen en verslagen door Sybaris, een stad die er vlak bij lag. Cylon, een inwoner van Croton, die tot de notabelen behoorde door zijn geboorte, roem en rijkdom, wilde heel graag ook Pythagoreër worden. Maar hij had een vreselijk karakter: moeilijk, gewelddadig, tyranniek en de boel verstorend. Hij benaderde Pythagoras, toen al een oude man, in 508 met zijn verzoek om lid te worden, maar Pythagoras weigerde om de boven beschreven karaktereigenschappen.

Daarop werd Cylon woedend en zwoer hij om Pythagoras en zijn aanhangers aan te vallen en te vernietigen. De Pythagorese beweging werd aangevallen door Cylon.

Pythagoras moest vluchten naar Metapontium, waar hij mogelijk is overleden, volgens sommigen door zelfmoord vanwege de bedreiging van zijn Gemeenschap. Volgens andere bronnen keerde Pythagoras terug naar Croton.

In ieder geval bleef er een gemeenschap van Pythagoreërs bestaan tot 460 voor Christus. In

460 voor Christus was er een hevige aanval op één van de ontmoetingshuizen, waar 50 Pythagoreërs werden aangevallen en het huis in brand gestoken. Degenen die het overleefden vluchtten naar Thebe en andere plaatsen. Volgens diverse bronnen werd Pythagoras meer dan 100 jaar.

Pythagoras was (in Europa) de eerste die getallen als pure abstracte hoeveelheden voorstelde. Wat wij allemaal op school hebben geleerd is dat $2 + 2 = 4$. Dat kende men toen nog niet. Men rekende alleen met dingen: 2 schepen + 2 schepen zijn 4 schepen. Het is dus moeilijk voor ons om de originaliteit voor te stellen van die abstractie.

De bekende stelling van Pythagoras is dat de *som van de kwadraten van de rechthoekszijden van een rechthoekige driehoek gelijk is aan het kwadraat van de schuine zijde* ($a^2 + b^2 = c^2$). Dit was trouwens al duizend jaar eerder bekend bij de Babyloniers, maar Pythagoras was waarschijnlijk de eerste die het kon bewijzen. Pythagoras heeft veel andere dingen ontdekt zowel in de wiskunde als in de muziek en de astronomie. Hij merkte dat vibrerende snaren harmonieuze tonen gaven als hele getallen en dat de muziek uitgedrukt kon worden in de verhouding tussen die getallen. Hij was zelf erg muzikaal en speelde graag de lier. Het bereiken van harmonie was een belangrijk doel van Pythagoras.

Aanvankelijk dacht hij dat alles kon worden voorgesteld als verhoudingen van hele getallen, maar door verdere studie ontdekte hij het bestaan van *irrationele* getallen. (=een niet eindigende decimale breuk, die niet repeteert, zoals pi) Volgens Pythagoras kon alles in het heelal uitgedrukt worden in getallen en verhoudingen of functies van getallen. Getallen zijn de universele taal.

De meeste hedendaagse wetenschappers delen die gedachte, maar Pythagoras ging verder: hij stelde dat ook de abstracte getallen zelf een symbool waren van kosmische of mystieke eigenschappen: dit geloof noemt men nu **numerologie**. Er bestaan in vele culturen numerologiën, maar de numerologie van Pythagoras is in het westen nog steeds in zwang.

Getallen waren mannelijk of vrouwelijk, volmaakt of niet volmaakt, mooi of lelijk. Zo is 6 een volmaakt getal, want $6 = 1 + 2 + 3$ en tevens het product van 1, 2 en 3. Zo betekent bijvoorbeeld 2 het vrouwelijke en 3 het manlijke. De Pythagorese numerologie gaat van 1-9. Ook letters kunnen omgezet worden in getallen: A=1, B=2, C=3, D=4, enz. Na 9 begint men opnieuw met 1 te tellen.

Van getallen groter dan 9 worden dan de afzonderlijke cijfers opgeteld tot dat men een getal van 1-9 krijgt. Bijvoorbeeld $117 = 1 + 1 + 7 = 9$ **Bron:** <http://www-groups.dcs.stand.ac.uk/~history/Biographies/Pythagoras.html>

Archimedes, Eureka, wiskundige en natuurkundige

Hij is, geboren in Syracuse, Sicilië, 287 – 212 voor Christus was de grootste Griekse wiskundige en natuurkundige. Syracuse was in 734 voor Christus gesticht door Griekse boeren en was eerst een Griekse kolonie. Maar Syracuse werd een onafhankelijk landje dat een groot deel van Sicilië besloeg en qua inwonertal op een bepaald moment concurreerde zowel met Carthago als met Rome. Door de grote handelsvloot stroomden er aanzienlijke rijkdommen vanuit het gehele mediterrane gebied naar de stad. Zelf was Syracuse een belangrijke graanexporteur; vooral naar Magna Graecia en noordelijker Italië waaronder het nog kleine Rome. Hierdoor kon de rijke elite haar stad verfraaien met allerlei openbare gebouwen en tempels. In de periode 300-200 v.Chr was Syracuse een van de mooiste steden van de Middellandse Zee. Aan het groot belang van de stad kwam een einde toen Syracuse, tijdens de Eerste Punische Oorlog bondgenoot van Rome, na de dood van koning Hiëro II de zijde van Carthago koos tijdens de Tweede Punische Oorlog.

Archimedes was de zoon van de astronoom Phidas. Archimedes heeft waarschijnlijk in Alexandrië gestudeerd en heeft verder in Syracuse als adviseur aan het hof van Hiero II vertoefd met wie hij een vriendschapsrelatie had.

Koning Hiero had een goudsmid een bekende hoeveelheid goud gegeven om er een kroon van te maken. Nadat Hiero de kroon ontvangen had, gaf hij Archimedes de opdracht na te gaan of de kroon al het goud bevatte, of dat de smid misschien wat goud had vervangen door een goedkoper metaal. “Terwijl Archimedes over het probleem nadacht toevallig in het badhuis terecht.

Toen hij plaatsnam in de tobbe, viel het hem op dat de hoeveelheid water die over de badrand klotste, gelijk was aan het deel van zijn lichaam dat onder water ging. Dit inspireerde hem tot een methode voor het oplossen van het probleem. Hij aarzelde geen moment, maar sprong verheugd uit bad, en rende naakt over straat naar huis, terwijl hij riep: “Eureka, eureka”, dat is Grieks voor: “ik heb het gevonden, ik heb het gevonden”. Archimedes had in het badhuis dus iets ontdekt. Wat dan precies? Hij ontdekte bij het in bad stappen dat 'de hoeveelheid water die over de rand gutste gelijk was aan de hoeveelheid lichaam die werd ondergedompeld'. Dat is de beroemde wet van Archimedes. Toen bedacht Archimedes de volgende oplossing voor het kroon-probleem: men dompelt het geheel onder in een tot de rand met water gevuld vat, en meet hoeveel water er over de rand is gelopen, bijvoorbeeld door te kijken hoeveel water er nodig is om

het vat weer bij te vullen. Dit volume had hij nodig om te berekenen of het soortelijk gewicht van de kroon wel dat van zuiver goud was. Als er zilver was bijgemengd, waarvan het soortelijk gewicht kleiner is dan dat van goud, zou dat aan de dichtheid van de kroon te merken zijn. Archimedes paste zijn vondst toe en de smid werd ontmaskerd.

Vaak deden Archimedes' bedienden hem tegen zijn wil in bad, om hem te wassen en in te smeren, en zelfs terwijl hij daar was, tekende hij geometrische figuren, zelfs in de stukjes gloeiende kool in de schoorsteen. En terwijl ze hem insmeerden met olie en zoet geurende zeep, tekende hij met zijn vingers lijnen op zijn naakte lichaam, zo ver weg was hij, zo ver was hij in extase of in trance gebracht door de vreugde die hij had in de meetkunde.

Hij was namelijk een groot wiskundige, die al een benadering van de integraalrekening had. Hij wist de inhoud van bol en cilinder te bepalen en hij bewees vele stellingen over inhouden van omwentelingsoppervlakken van kegelsneden.

In "Over spiralen" vindt men theorema's over raaklijnen aan en oppervlakken gevormd door de spiraal van Archimedes.

Zijn bekendste verhandeling is Cirkelmeting. Ook gaf hij een voor die tijd nauwkeurige benadering van het getal Pi.

Archimedes is een van de grondleggers van de statica van vaste en vloeibare lichamen. In zijn twee boeken Over het evenwicht van vlakken vinden wij de wet van de hefboom en beschouwingen over zwaartepunten. Ook verzoon hij een waanzinnig moeilijk wiskundig raadsel over een aantal runderen, dat pas in onze tijd is opgelost en niet door een mens, maar door een computer.

Maar soms werden de resultaten die hij stuurde door anderen gekopieerd. Ze zeiden dan dat het hun werk was. Maar Archimedes vermoedde al snel dat er iets niet goed zat. De volgende keer dat hij resultaten opstuurde, stuurde hij ook twee stellingen mee die niet klopten. Omdat de bewijzen van de stellingen er niet bij zaten, konden de kopieerders de stellingen niet controleren. Ze stonden behoorlijk voor paal toen uitkwam dat ze plagiaat gepleegd hadden, stellingen voor waar aangenomen hadden die nergens op sloegen en ze ook nog eens niet konden bewijzen.

Uitvindingen

Aan

Archimedes zijn ook verscheidene uitvindingen toegeschreven. Met zijn onderzoeken over de hefboom is zijn gezegde verbonden: 'Geef mij een

standplaats en ik kan de aarde bewegen' .

Hierop zou hem gevraagd hebben om een voorbeeld van zijn bewering dat een zeer groot gewicht door een klein gewicht zou kunnen worden verplaatst. Archimedes zou toen een mechanisme van hefbomen of katrollen hebben ontworpen waarmee een volgeladen schip met handkracht door het water getrokken kon worden. Ook vond hij de "Schroef van Archimedes" uit: een werktuig waarmee water opgepompt kon worden door een buis waaraan in de binnenkant een schroefblad is aangebracht. Door draaiing van de schroef wordt het water omhooggepompt.

Omdat de Romeinen in oorlog raakten met de Carthagers en omdat Syracuse de kant van

Carthago had gekozen brak er in 214 voor Christus oorlog uit tussen Rome en Syracuse. De Romeinen belegerden Syracuse zowel vanaf Sicilië als vanaf zee. Maar Syracuse had enorme muren en vestingwerken en vooral: ze had het genie Archimedes, die tal van uitvindingen deed om de stad te verdedigen.

Toen de Romeinse generaal Marcellus in 212 voor Christus de haven van Syracuse op Sicilië blokkeerde, deed Hieron, de koning van de stad, een beroep op Archimedes om de zestig vijandelijke schepen te verdrijven. Archimedes had zojuist de hefboom uitgevonden (de aanleiding voor zijn beroemde uitspraak: Geef me een staanplaats en ik breng de aarde in beweging), en hij combineerde hefbomen en katrollen bij het bouwen van enorme kranen die de schepen van de indringers de haven uit moesten hijsen. Tijdens de slag werden de kranen ondersteund door katapults.

Archimedes had verder een systeem ontworpen van gebogen spiegels die het zonlicht op de zeilen van de schepen richtten, zoals een **brandglas**, zodat de schepen vlam vatten. De Romeinse vloot werd verwoest. Later is men gaan twijfelen of dit mogelijk was en Descartes ontkende dat het mogelijk was. Maar in 1973 deed de Griek Ioannis Sakkas experimenten met een set van 70 koperen spiegels met diameters van slechts 0,70 tot 1,70 meter, waarbij hij erin slaagde in een paar minuten een schip op 55 meter afstand in

brand te zetten.

Marcellus zei: "Laat ons niet langer strijden tegen dit geometrisch monster dat onze schepen als kommen gebruikt om zeewater te scheppen."

De belegering leek af te stevenen op een situatie waarin geen van beide legers kon winnen. Maar in 212 werd in Syracuse het jaarlijkse feest ter ere van de godin Artemis gehouden. De meeste inwoners genoten van de wijn en bekommerden zich niet meer op de eeuwig durende belegering. Een klein groepje Romeinen wachtten tot middernacht en slaagden er in het geheim in om over de muren te klimmen en nadat ze een paar wachten hadden gedood openden ze de poort voor het grote leger. Die namen de stad in behalve een grote citadel, die pas na 7 maanden viel door verraad.

De Romeinse aanvoerder Marcellus had Archimedes leren kennen als de uitvinder van tal van werktuigen, die de belegering had beheerst en had uitdrukkelijk opdracht gegeven dat Archimedes geen kwaad te doen. Maar een Romeinse soldaat die niet wist wie hij was drong zijn huis binnen. Archimedes was net bezig met een meetkundig probleem en had daarvoor cirkels in het zand op de vloer getekend (papier was in Europa nog niet bekend). De Romeinse soldaat vertrapte die tekening en daarop riep Archimedes geïrriteerd: *“Maak mijn cirkels niet in de war!”* De soldaat ontstak daarop in woede en stak Archimedes dood met zijn zwaard. Archimedes is 78 jaar geworden.

In overeenstemming met Archimedes' wens werd op zijn grafsteen een bol binnen een cilinder afgebeeld – als symbool voor zijn trotse ontdekking dat het volume van een bol twee derde is van het volume van de kleinste cilinder die eromheen past.

Pericles: Democratie

Athene

Het tijdperk van Athene – en voor een belangrijk deel ook Ionië, aan de westkust van het huidige Turkije – kan goed worden omschreven met het woord vrijheid. Dan gaat het met name om een mate van vrijheid waarin de wiskunde, wetenschap en filosofie konden floreren. Veel was onderwerp van onderzoek en debat. Er was dus een grote mate van denkvrijheid en uitingsvrijheid, zonder dat die vrijheid vaak expliciet werd gemaakt – de vrijheid was er ‘gewoon’. Het is ook niet bekend hoe de vrijheid van meningsuiting in het oude Athene is ontstaan. Thucydides beschrijft dat de verschillende volkeren in Griekenland vaak oorlog voerden en dat roverij schering en inslag was. Het had weinig nut om langdurige (landbouw-)projecten te beginnen. Het was dus niet toevallig dat het grote Athene ontstond op een stuk weinig vruchtbare – en dus weinig gewilde – grond. De verdeeldheid duurde lang. Pas in confrontatie met gezamenlijke vijanden (eerst Troje en later de Perzen) verbonden de verschillende Griekse volkeren zich voor bepaalde tijd met elkaar.

In de oorlogen met de Perzen (499-490 en 481-479 v. Chr.) verenigde Griekenland zich. Toen de Perzen verslagen waren was duidelijk geworden dat Sparta en Athene de machtigste volkeren waren. Velen sloten zich bij één van hen aan. Zo ontstonden twee steeds groter wordende machtsblokken.

Deze machtsblokken waren in een aantal opzichten spiegelbeelden van elkaar. Athene was democratisch, relatief veranderingsgezind en werd vooral gevreesd als zeemacht. Sparta was autoritair, behoudend en werd met name gevreesd om haar landmacht.

De oorlog met de Perzen was belangrijk voor de machtspositie en het politieke systeem van

Athene. Met name de slag bij Marathon was van belang. Daar waren het namelijk niet de Spartanen, maar de Atheners die de Perzen versloegen. Sparta was vooral geïnteresseerd in het eigen territorium. Athene bevrijdde Griekenland van de Perzen. De stad lag in puin, maar haar aanzien was door de overwinning gigantisch gestegen.

De Atheense hoplieten (infanterie) speelde een grote rol bij de overwinning op de Perzen. Ze werden mede daardoor erkend als belangrijke burgers, net zoals later ook zou gebeuren met de roeiers die werden gerekruteerd uit armere delen van de bevolking. Dit zorgde voor de emancipatie van de armen. Dankzij de verworven rijkdom van Athene, uitbreiding van de slavernij en de relatief wijde

verbreiding van het alfabetisme kon inspraak van een groter deel van het volk bij de politieke besluitvorming gerealiseerd worden.

PERICLES

Perikles werd vermoedelijk in 490 v.Chr. geboren in de Atheense voorstad Cholargos. Via zijn moeder Agariste, een nicht van Clisthenes, was hij verwant met het invloedrijke geslacht der Alcmaeoniden. Zijn vader Xanthippos verwierf roem als de overwinnaar bij Mycale. Als vijftienjarige jongen werd hij samen met de meeste van zijn stadgenoten naar Salamis geëvacueerd. Na de Perzische nederlaag keerde hij naar het bevrijde Athene terug en aanschouwde de wederopbouw van de verwoeste stad. In zijn jeugdjaren werd hij gevormd door de verlichte ideeën van leermeesters zoals de musicus Damon en de filosoof Anaxagoras, die nog lang zijn vriend bleef. Van de opvoering van Aischylos' Perzen in 472 was hij sponsor (choreeg).

Daarna trad hij vrij snel op de voorgrond in de democratische stroming in de Atheense politiek. Hij had Ephialtes gesteund bij de onttroning van de Areopagus en na diens gewelddadige dood in 461 werd hij de onbetwiste leider van de democratische partij. Tussen 460 en 445 werd hij herhaaldelijk tot strateeg gekozen en leidde hij succesvolle veldtochten, onder meer tegen Boeotië en Aigina.

Pericles was een charismatisch staatsman en legeraanvoerder. Om zijn spreektalent te bezingen schreef dichter Eupolis dat 'de godin der overreding op zijn lippen zat.' Thucydides omschrijft hem als de sterke man die een (directe) democratie nodig heeft. Pas op relatief late leeftijd ging Pericles de politiek in. Na verloop van tijd zou hij constitutionele hervormingen doorvoeren die de lagere klassen een grotere rol in de politiek toebedeelden. Daarvoor moest hij wel een van zijn grootste opponenten – Cimon, de leider van de oligarchische partij, die Athene zou hebben verraden en teveel met Sparta heulde – uit de weg ruimen middels een schervengericht. Vanaf 460 voor onze jaartelling werd Pericles verscheidene keren gekozen tot legerstrateeg. Zijn positie als politiek leider werd daardoor verstevigd. In die tijd werden de meest invloedrijke politici herhaaldelijk gekozen als legerstrateeg, waardoor met 'politiiek leider' de persoon werd bedoeld die zowel de zeer invloedrijke – maar niet-formele – positie van politiek orator had als die van legerstrateeg. Door de succesvolle veldtochten die Pericles leidde, ontstond een waar Atheens imperium. Na vrede te hebben gesloten met Perzië en Sparta wilde Pericles zijn binnenlandse democratische idealen verwezenlijken. Daarbij kwamen zijn redenaarsgeaven goed van pas. Een van de

maatregelen die hij nam was zorgen dat bestuursfuncties voortaan betaalde functies waren, zodat armen ook deel konden nemen aan de politiek.

Onder leiding van Pericles werd door de volksvergadering een constitutie aangenomen waarin werd bepaald dat de ultieme macht bij de burgers in die volksvergadering en in de volksrechtbanken lag. Daartoe verkleinde hij ook de macht van de aristocraten op de Areopagus. De bekleding van veel publieke functies bleef in die constitutie bepaald middels loterijen onder vrije burgers, er werden regelmatige verkiezingen gehouden voor de belangrijkste publieke functies waarbij alle vrije burgers zich voortaan kandidaat mochten stellen en er werden meer controlemechanismen in het politieke systeem ingebouwd.

Overigens was een van de eerste bepalingen die de Atheense volksvergadering onder leiding van Pericles aannam dat iemand alleen nog Athener was indien beide ouders Atheens waren – voorheen hoefde maar één van de ouders Atheens te zijn. Het staat symbool voor de verstevigde democratische gang van zaken in de Atheense politiek, maar tegelijkertijd ook voor de uitsluiting van nog een deel van de bevolking van die democratische orde. Prima facie kunnen dus vraagtekens worden gezet bij het liberale gehalte van deze beslissing. Toch moeten we oppassen met dergelijke anachronismen. Het komt weliswaar niet overeen met onze moderne opvatting van democratie, maar in het grote Athene werd voor die tijd juist uitzonderlijk veel mensen toegang verleent tot politieke rechten – en veertig duizend zogenaamde vrije burgers op een bevolking van 230.000 is niet weinig. We moeten daarnaast niet vergeten dat het in de moderne democratieën ook lang heeft geduurd voordat bepaalde groepen – zoals vrouwen – volledige politieke rechten kregen. Zo gezegd ging de ontdekking van democratische en liberale waarden vooraf aan de verspreiding daarvan.

Pericles betekent letterlijk ‘omgeven door licht’. Deze naam mag toepasselijk genoemd worden vanwege het charismatische leiderschap van Pericles, maar vooral omdat Athene onder zijn leiding haar gouden eeuw beleefde.

De Britse filosoof Bertrand Russell zegt het volgende over die periode:

De successen van Athene in de tijd van Pericles zijn mogelijk de meest verbazingwekkende gebeurtenissen in de gehele geschiedenis. Tot die tijd liep Athene achter vergeleken bij vele andere Griekse steden [...]. Plotseling, gestimuleerd door overwinningen, rijkdom en de noodzaak te hervormen, produceerden architecten, beeldhouwers en toneelschrijvers, die nog steeds onovertroffen zijn, werken die de toekomst zouden bepalen tot aan de moderniteit. Dit is des te verbazingwekkender gezien de kleine omvang van de

populatie. Athene op haar hoogtepunt, rond 430 voor Christus, had volgens schattingen 230.000 inwoners (inclusief slaven). [...] Nooit eerder of daarna heeft een gebied dat dit inwoneraantal benaderd laten zien in staat te zijn werk te kunnen leveren van de hoogste voortreffelijkheid.

De drie tragediedichters Aeschylus, Sophocles en Euripides, de blijspeldichter Aristophanes, de historicus Thucydides en de filosoof Socrates zijn de voornaamste voorbeelden van de grootsheid van Athene en haar agglomeratie. De inwoners van Athene waren Pericles zeer dankbaar.

De groeiende angst van Sparta, gelegen op het schiereiland Peloponnesos, voor haar succesvolle tegenpool was volgens Thucydides de oorzaak van het uitbreken van de Peloponnesische Oorlog (431-404 v. Chr.).

Vlak voor de oorlog werd Pericles nog afgezet, om even later toch weer te worden herkozen als legerstrateeg. Thucydides beschrijft uitvoerig de aanleidingen, oorzaken en het verloop van de deze oorlog – gebeurtenissen die hij van dichtbij meemaakte. Dankzij zijn werk zijn drie oraties van Pericles bewaard gebleven. Verreweg de belangrijkste daarvan is de lijkrede waarin Pericles de eerste oorlogsdoden aan Atheense zijde herdenkt.

Pericles benadrukt in zijn lijkrede de waarden die Athene groot hebben gemaakt – democratische idealen van vrijheid en gelijkheid. Het contrast tussen het democratische Athene en het oligarchische Sparta wordt daarbij duidelijk benadrukt. Diverse liberale en democratische waarden werden door Pericles geroemd:

‘Wij hebben een staatsvorm die niet een kopie is van de instellingen van onze naburen. In plaats van anderen na te bootsen zijn wij juist een voorbeeld voor hen. Onze staatsvorm heet een democratie, omdat ze in handen is van velen en niet van enkelen. In persoonlijke geschillen verzekeren onze wetten gelijk recht aan allen en de publieke opinie eert een ieder die zich door iets onderscheidt in het openbare. Armoede is voor niemand die de staat van nut kan zijn een beletsel, hoe gering zijn aanzien ook is. Wij leven als vrije staatsburgers en in onze dagelijkse omgang zijn wij zonder argwaan tegen elkander en wij ergeren ons niet aan onze buurman als hij zijn eigen genoeg zoekt en werpen hem geen boze blikken toe, die wel geen schade brengen maar kwetsend zijn. Verdraagzaam in onze persoonlijke omgang houden wij in het openbare leven ons aan de wet, die wij eerbiedigen.’

Hier komen dus duidelijk democratische en liberale beginselen, soms in rudimentaire vorm, in terug: rechtsgelijkheid, het meritocratische ideaal, toegang

tot het bestuur voor zwakkeren, eerbiediging van het privé leven, verdraagzaamheid en het belang van de wet. Verder zei hij dat vrije burgers de staatszaken nauwgezet overwogen en van mening waren dat 'woorden de daden [niet] schaden, maar dat het schade brengt niet eerst door het woord te zijn onderricht.' In het verlengde hiervan verklaarde Pericles dat de 'gehele stad een leerschool is.' Hij stak uitgebreid de loftrompet over de Atheense staat om aan te geven dat 'voor ons [Athene] meer op het spel staat dan voor anderen die deze voorrechten niet in dezelfde mate hebben.' Bovenstaande antiautoritaire ideeën leefden vooral onder de elite. Zij vormden een kleine minderheid die in tijden van stabiliteit de vrijheidsgedachte hoog in het vaandel had staan. Het gewone volk geloofde daarentegen dat veiligheid en voorspoed van de steden gegarandeerd werd door de goedgezindheid van de goden. Religie werd door de elite gezien als goed en noodzakelijk voor de gewone man. Van de elite hadden velen daarentegen een sceptische houding ten aanzien van de Griekse goden die ingrepen in de natuur. Maar wie niet overtuigd was van de waarheid van religie, geloofde in haar nut als politieke institutie. In een eerdere oratie ter voorbereiding op de oorlog, meldde Pericles dat burgers het algemeen belang niet uit het oog moesten verliezen. Denk niet dat 'zorgeloosheid geen schade zal doen en dat een ander zich geroepen zal voelen voor [de zorgeloze] te zorgen.' Zorgeloosheid zou alleen maar ten kosten gaan van het algemeen belang. Uit zijn sterke nadruk op het algemeen belang wordt duidelijk dat Pericles geen liberaal was, maar 'slechts' gezien kan worden als een vrijheidslievende voorganger. Dat bleek ook uit zijn troostrede. Daarin wordt duidelijk dat de het persoonlijk geluk zijns inziens ook vraagt om zelfopoffering: 'ik geloof dat een stad, die in haar geheel welvarend is, de afzonderlijke burgers meer nut brengt dan de persoonlijke voorspoed van elke burger, wanneer het geheel wankelt.' Voorts benadrukt hij deugden als eer, moed en trots belangrijker te vinden dan bezittingen.

Het lijkt wel duidelijk dat hij met zijn retorische gaven bij machte was de burgers achter zich te scharen.

Daarnaast dient de context – oorlog – in ogenschouw te worden genomen. Immers, wie kan Pericles ongelijk geven als hij in oorlogstijd zegt dat hoe 'gelukkig iemand ook is in zijn persoonlijke leven, toch wordt hij meegesleept in de ondergang van zijn stad [...]'? Hier komt het dilemma naar voren waar iedere democratie voor staat: hoe kan van de burgers verlangd worden dat ze opofferingen doen voor de staat? Een gesloten samenleving, zoals Sparta, had

daar minder moeite mee. Daar werd de bevolking gewoon geïndoctrineerd en gedwongen. Het alternatief van Pericles was zijn vrije burgers ervan te overtuigen dat hun individuele geluk en veiligheid niet los gezien konden worden van het geluk en de veiligheid van de stad. Pericles zag het als zijn taak om de burgers te onderwijzen in burgerlijke deugden en vaardigheden.

HET DOEK VALT

Na zijn troostrede werd Pericles afgezet – voor Plato en velen na hem een teken dat democratie verwerpelijk is. De burgers waren verbitterd geraakt door de nieuwe oorlog. Even later – ‘zoals de massa pleegt te handelen’, aldus Thucydides – werd Pericles toch weer herkozen als strateeg. Hij stierf vlak daarna aan de pest, zijn idealen slechts deels verwezenlijkt. Het werden donkere perioden. Athene was nog steeds in oorlog. Daarnaast werd het, evenals veel andere Griekse steden, steeds meer verscheurd door interne twisten en kende korte perioden van afwisselend democratie en oligarchie. Uiteindelijk werd Athene definitief verslagen in de oorlog tegen Sparta (404v. Chr.). Herhaaldelijke coups en wisselende allianties brachten Athene in onrustig vaarwater. De bloeiperiode en onafhankelijkheid van Athene waren voorgoed voorbij toen zij aan het begin van de vierde eeuw voor het begin van onze jaartelling werd verslagen door Macedonië. Enerzijds dient het democratisch gehalte van Athene – en de vrijheidslievende opvattingen van Pericles – dus niet te worden geromantiseerd. Zo mochten alleen de vrije burgers deelnemen aan het politiek proces. Vrouwen, slaven en diverse andere groepen werden hiervan uitgesloten. Anderzijds was Pericles belangrijk voor de bevordering van de vrijheid in zijn tijd. Het gaat dan met name om de verbreiding van politieke vrijheden die hij combineerde met een ideaal van burgers die zich vrijwillig opofferen voor de staat op basis van burgerlijke deugzaamheid. Over de mate waarin hij pleitte voor individuele vrijheid is discussie mogelijk. Het is wel duidelijk dat burgers in Athene op veel gebieden aanzienlijk vrijer waren dan bijvoorbeeld Sparta. In ieder geval is duidelijk dat Pericles een bijzonder en opvallend vrijheidslievend man was.

Bron:

<http://www.vvd.nl/ReadFile.aspx?ContentID=9057&ObjectID=156560&Type=1&File=000000>
[5109 PERICLES.pdf](#)

Socrates: Ga zelf denken

In het jaar 470 voor Christus werd Socrates geboren, in een dorpje op de berg Lykabettos, wat zeer dicht bij Athene lag. Zijn vader was Sophroniscus, een beeldhouwer, en zijn moeder de vroedvrouw Phainarete. Hij ging in het begin van zijn jeugd bij zijn vader in de leer. Volgens een overlevering zouden De drie muzen in hun kleren op de Akropolis door hem zijn gemaakt. Hierna werd hij de leerling van Anaxagoras. Anaxagoras was een Atheense filosoof die is aangeklaagd omdat hij had beweerd dat de zon een brandende rots was. Nadat hij bij Anaxagoras in de leer was geweest studeerde hij bij Archelaos, ook een filosoof. Volgens Diogenes Laertius, een biograaf uit de derde eeuw na Christus, had Archelaos 'hem in de slechtste zin lief'. Socrates studeerde wiskunde, astronomie en de leer van vroegere filosofen. De filosofie speelde in die tijd een zeer belangrijke rol. Socrates zette zijn filosofie uit op de Agora, het marktplein van antiek Athene. Op dertigjarige leeftijd werd hij als wijste man aangewezen door het Orakel van Delphi. Socrates kon dit moeilijk geloven, en beweerde dat hij juist niets wist. Hij ging op onderzoek uit, om te kijken of het Orakel gelijk had. Hierbij ondervroeg hij alle wijze mannen van Athene. Al snel kwam hij erachter dat zij helemaal niet zo wijs waren. Dit leverde hem veel vijanden op. Hij kwam uiteindelijk toch tot de conclusie dat het Orakel gelijk had. Socrates werd toen de Peloponnesische oorlog uitbrak opgeroepen als hopliet (zwaarbewapend, derde klas). Hij wekte opzien bij zijn medesoldaten doordat hij blootsvoets door de sneeuw trok, terwijl alle anderen zoveel mogelijk kleren aan hadden. Maar vooral zijn manier van nadenken vonden ze bijzonder. Hij bleef soms uren op dezelfde plek staan om na te denken, om bij het aanbreken van de dag plotseling weer uit zijn trance te komen. Socrates was iemand die heel erg moedig was. Zo redde hij de jonge Alcibiades, die gewond was, twee maal met gevaar voor eigen leven, uit het strijdgewoel. Alcibiades werd door de Grieken als heel knap beschouwd en dat wist hij.

Hij probeerde Socrates later te verleiden tot seksueel contact.

(In die tijd was het gebruikelijk dat mannen een zogenaamde *eromenos* (schandknaap, meestal een jongen tussen 11 en 17 jaar) hadden bij wie ze hun penis tussen de dijen van de jongen staken of tegen de penis van de jongen wreven en masturbeerden. Echter anaal verkeer werd afgekeurd. Met name was dit gebruikelijk tussen leraren en hun pupillen. Vele mannen in het oude Griekenland en ook Alcibiades bedreven de liefde zowel met mannen als met vrouwen en vonden dat normaal. De hedendaagse nichtencultuur was hen echter

totaal vreemd: Alcibiades werd later een beroemd politicus en succesvol generaal. Overigens was Alcibiades nog familie van de beroemde politicus Pericles, die de democratie sterk voorstond en filosofie en kunst genegen was) Alcibiades dacht dat hij zo de vriendschap en de wijsheid van Socrates kon krijgen. Maar Socrates zei dat het hem niet om het lichaam ging, maar om de geest en weigerde in te gaan op de avances van Alcibiades.

Wel ging hij af en toe hij een partijtje worstelen (een oude Olympische sport) met Alcibiades en dat gebeurde in die tijd naakt.

Als hij gewild had, had Socrates rijk kunnen zijn en machtig, want Alcibiades, die uit een rijke aristocratische familie kwam, bood hem een groot landgoed aan. Een andere keer werd hem ook een positie in het stadsbestuur aangeboden. Maar Socrates weigerde die gunsten. Over de eerste zei hij dat hij dan zijn goddelijke boodschap niet kon brengen en over de laatste zei hij: "Ik ben te eerlijk om in de politiek te gaan".

Socrates verkeerde voortdurend in geldnood, omdat hij ook weigerde geld te ontvangen voor zijn diensten.. Socrates gaf een tijd lang onderricht in de welsprekendheid aan een aantal jonge mannen. Socrates onderwees onder andere in het '*Gnauti seauton*', ken jezelf. Zijn onderzoek met de wijze mannen van Athene had namelijk uitgewezen dat veel mensen niet wisten wat ze wisten, en vaak onzin uitkraamden. Hij geloofde ook dat de ware persoon de ziel is, terwijl de vorige filosofen hadden beweerd dat de ware persoon een soort onbewuste is, iets dat slaapt als je wakker bent en wakker wordt als jij slaapt. De ziel moest men volgens Socrates zoveel mogelijk verbeteren, naar een goddelijk niveau. Alleen een goede ziel kon namelijk gelukkig worden.

Socrates was een principiële man, die zich nooit liet omkopen. Hij legde nooit anderen iets op, maar zwierf door Athene waarbij hij aan voorbijgangers op straten en pleinen vragen stelde en door bleef vragen tot ze tot wijsheid kwamen. Omdat Sokrates niet stopte met het eerste antwoord dat ze hem gaven op zijn vraag, maar steeds door bleef vragen, wekte dat bij sommigen agressie op, zodat hij regelmatig uitgescholden werd en soms geslagen. Maar Socrates deed nooit iets terug. Ook werd hij belachelijk gemaakt door vele voorbijgangers. Op de leeftijd van 50 trouwde Socrates met Xantippe, toen een meid die bijna 40 jaar jonger dan hem was. Hij beschrijft haar als de moeilijkste vrouw die ooit bestaan heeft. Waarschijnlijk had het meisje die nog een teener was, haar ideale echtgenoot anders voorgesteld dan de hele lelijke oudere man, die in grote armoede leefde, niet werkte en die door een groot deel van de stadsbevolking

bespot werd. Wellicht nam ze het hem in het bijzonder kwalijk dat hij rijkdom en macht kon krijgen, maar afwees. Xantippe was heel grof en onbeschoft tegen hem.

Zij heeft hem meerdere malen in het openbaar uitgescholden en geslagen. Ook overgoot ze hem met koud water. Een keer rukte ze hem op de markt zijn mantel af. Maar hij deed nooit wat terug. Er wordt beweerd dat Xantippe de enige is die Socrates ooit in een woordenwisseling verslagen heeft.

Ook is bekend dat Xantippe uit jaloezie in woede een taart vertrapte die Alcibiades, die Socrates wilde verleiden, had gestuurd.

Aan de andere kant lijkt hij Xantippe juist te hebben uitgekozen omdat ze hem altijd tegensprak. Hij gaf te kennen dat als je je vrouw kunt overtuigen, je iedereen kunt overtuigen.

Aristoteles, een leerling van zijn leerling Plato, zei dat Socrates twee vrouwen had: Xantippe, bij wie een zoon, Lamprocles, had en Myrto bij wie hij twee zonen had: Sophroniscus en Menexenus. Anderen beschrijven dat weer anders, maar gezien het moeilijke karakter van Xantippe, lijkt het zeer goed mogelijk dat hij de liefde buiten de deur zocht.

De Peloponnesische oorlog eindigde in een nederlaag voor Athene, en er brak een onrustige periode aan. Veel democraten verlieten de stad, Socrates niet. Socrates was skeptisch over de Atheense democratie. Hij geloofde namelijk dat de meeste mensen ongelukkig blijven, en dus geen idee hebben van het goede, en hierdoor stemmen op de mensen die ook het verkeerde denken. Een van de dertig Tirannen die de stad overheersten was Critias, een vroegere leerling van Socrates. Het werd Socrates uitdrukkelijk verboden filosofie te onderrichten en te spreken op straat, omdat Critias als geen ander wist dat Socrates heel goed woorden van een ander in zijn voordeel kon laten spreken. Toch bleef Socrates in Athene. Hij kreeg samen met nog drie mannen het bevel Leon te arresteren, een lid van de democratische partij. Hij weigerde dit en liep simpelweg naar huis. Hij was waarschijnlijk hiervoor gedood, als de dertig Tirannen niet kort daarop afgezet waren.

In het jaar 399 voor Christus werd Socrates aangeklaagd door de Anytos (en Meletus) omdat hij niet geloofde in de goden van de staat en omdat hij zogenaamd jonge mannen bedierf. De reden hiertoe van Anytos was zijn zoon, die een leerling van Socrates was geweest en door Socrates was overtuigd dat de filosofie beter was dan werken in het familiebedrijf. Socrates moest voor het hoogste gerechtshof van de staat verschijnen, dat bestond uit 500 mannen. De

woordvoerder van de aanklagers was Meletos. Hij verzocht om de doodstraf. In het Oude Griekland werd de doodstraf uitgevoerd door het drinken van een gifbeker. Socrates mocht zich verdedigen en behandelde het gerechtshof als een klas, omdat hij niet wist hoe hij anders moest praten. Hierna werd er gestemd. Er stemden 280 mensen voor de doodstraf. Nu mocht Socrates een straf noemen die hij passend vond. Men hoopte dat hij zich zo vrij zou pleiten. Hij noemde hierop een plaats in het Prytaneion en gratis voedsel, zijn hele leven lang. Wegens protesten neemt hij dit voorstel weer terug en verandert het; hij stelt een boete voor, namelijk 1 minos, waar je nauwelijks wijn voor kunt kopen. Op verzoek van zijn vrienden verhoogt hij het nog tot 30 minos, maar de rechters hebben er genoeg van. Dat maakte de rechters woedend. Dit keer stemmen 380 mensen voor de doodstraf. Zijn doodstraf werd niet meteen uitgevoerd omdat er net een galei weg was, en er mochten geen doodstraffen worden voltooid totdat de galei weer terug was. Dus wordt Socrates gevangen gehouden en in de gevangenis hield hij nog elke dag lange gesprekken met zijn vrienden tot zijn dood. Hij verspreidde veel wijsheid in die gesprekken. Zijn vriend Kriton kwam om hem overtuigen uit de gevangenis te ontsnappen. Ze hadden een ontsnapingsplan opgesteld en de bewaker omgekocht. Maar Socrates vond dat niet eerlijk en weigerde. De dag brak aan dat Socrates moet sterven en hij hield nog een lang gesprek over onsterfelijkheid met zijn vrienden. Nadat hij afscheid had genomen van zijn vrouw en familie, dronk hij in het bijzijn van zijn vrienden de beker met het gif van de dolle kervel leeg. Het gif bereikte eerst zijn voeten, die verlamd en koud werden. Toen zijn benen en toen kwam het bij zijn buik. Toen het zijn hart bereikte, stierf hij.

Het was een bijzonder moedig mens, ook een mens die rijkdom afwees en als een asceet leefde, hoewel hij op feesten zeer uitbundig kon zijn: hij dronk wijn met mate, hij zong, speelde de lier en danste. Helaas heeft hij zelf niets opgeschreven, maar kennen we hem door zijn leerling Plato en nog enkele andere bronnen, o.a. van Xenophoon en Aristophanes, een komedieschrijver, die hem belachelijk maakte in zijn toneelstuk: De Wolken.

Bron:

<http://scholieren.samenvattingen.com/documenten/show/9462526/?query=En:wikipedia>

Citaten:

- Ware wijsheid komt tot ons als we ons realiseren hoe weinig we ons leven begrijpen, onszelf en de wereld om ons heen.

- Trouw altijd. Krijg je een goede vrouw, dan word je gelukkig, en als je een slechte vrouw krijgt wordt je filosoof.
- Het enige wat ik weet, is dat ik niets weet
- Bang zijn voor de dood is denken dat we wijs zijn, terwijl we niet wijs zijn: want we denken te weten wat we niet weten.
- Ik kan niet iedereen onderwijzen, ik kan hen alleen laten denken
- Verbeter jezelf door te lezen, zodat je gemakkelijk kunt worden waar anderen veel moeite voor moesten doen.
- Bedenk dat geen enkele menselijke omstandigheid blijvend is. Dan zul je niet overdreven blij zijn in gelukkige omstandigheden en niet slechte omstandigheden minachten.
- Als je jezelf wilt vinden, ga dan zelf denken
- Als de vrouw eenmaal gelijk is gemaakt aan de man, wordt ze hem de baas.
- Roem is het parfum van heldendaden
- Laat hem die de wereld wil veranderen, eerst zichzelf veranderen
- Ik bid dat ik mooi mag zijn van binnen
- De natuur heeft ons twee oren, twee ogen en één tong gegeven, opdat we meer zouden luisteren en zien dan spreken
- Niets gaat boven rechtvaardigheid
- Hoeveel dingen zijn er niet waar ik zonder kan
- Uit de diepste verlangens ontstaat vaak de dodelijkste haat
- Hij die niet tevreden is met wat hij heeft, zal ook niet tevreden zijn met wat hij zou willen hebben
- Tevredenheid is natuurlijke weelde, luxe is kunstmatige armoede
- Degenen die met de hoogste reputatie schieten het meest te kort, terwijl degenen die men als minderwaardig beschouwt, het wijste zijn.

Bron: <http://en.proverbia.net/citasautor.asp?autor=16836&page=6>

Plato: Kennis zit in ideeën

Plato was een Athener, zoon van Ariston en Perictione, geboren 427, aanvankelijk Aristocles genoemd, maar kreeg later door zijn gymnastiekmeester Ariston of door Socrates de naam Plato, de “brede”. Uit een edel geslacht gesproten, door de beste leermeesters onderwezen, dichterlijk van natuur, beproefde hij reeds jong zijn krachten in de poëzie, terwijl hij tevens kennis maakte met de stelsels van Heraclitus, Parmenides, Anaxagoras e.a.

Op zijn 20ste jaar leerde hij Socrates kennen, van hun omgang is weinig bekend, alleen weten wij, dat Plato spoedig de voortreffelijkste leerling van Socrates was en dat hij aan zijn leermeester met de grootste genegenheid en eerbied verknocht was. Na de dood van Socrates ging hij met vele van diens aanhangers naar Megara, maar weldra reisde hij, door de zucht naar kennis gedreven, naar Cyrene, Egypte en Italië. In Italië kwam hij in aanraking met de volgelingen van Pythagoras, op Sicilië leerde hij door zijn vriend Dio de oude Dionysius kennen, wiens ongenade hij zich echter spoedig door zijn vrijmoedigheid op den hals haalde en die hem als slaaf liet verkopen. Door Anniceris losgekocht en naar Athene teruggekeerd (388), begon hij zijn voordrachten in de Academie, die hij de volgende twintig jaar onafgebroken met den grootste bijval voortzette. Toen hij echter van Dio een uitnodiging ontving om naar Syracuse te komen en daar als leider en raadsman van den jongen Dionysius op te treden, nam hij die gaarne aan, daar zich nu, naar hij meende, een gunstige gelegenheid aanbood om door een wijsgerig gevormd vorst sommige van zijn theorieën in praktijk te doen brengen. De zaak kwam echter geheel anders uit. Dio viel spoedig in ongenade en werd verbannen en ook voor Plato werden de toestanden te Syracuse onhoudbaar. Met moeite kreeg hij verlof te vertrekken (365) en op een latere reis naar Syracuse, ondernomen met het doel om een verzoening tussen Dionysius en Dio te bewerken (361), kwam hij zelfs door het wantrouwen van den tyran in levensgevaar en had hij zijn behoud alleen aan de invloed van Archytas te danken. Het overige van zijn leven wijdde hij nu uitsluitend aan het onderwijs der wijsbegeerte, totdat hij, nog krachtig werkzaam als leraar en schrijver, in den ouderdom van 80 jaar overleed. Over het liefdesleven van Plato is niets met zekerheid bekend. Er gaat wel een onbevestigd en onwaarschijnlijk gerucht dat Plato een verhouding had met Xantippe, de vrouw van Socrates.

Plato heeft de **Academie** der filosofie, of Academie van Athene opgericht in 387 voor Christus. Deze bleef meer dan 800 jaar lang bestaan, behorend tot de langst

bestaande onderwijsinstellingen die ooit bestaan hebben. Dat is één van de redenen voor de enorme invloed die Plato heeft uitgeoefend. Hij werd opgeheven door Justinianus, de grote keizer van Byzantium, in 529 na Christus alle onderwijs in de wijsbegeerte verbodde, omdat die heidens zou zijn.

Bron:

<http://www.koxkollum.nl/plato/Plato%20Bio.htm>

Filosofie:

De *Allegorie van de grot* is de beroemdste passage uit het werk van Plato. In een grot zat een aantal gevangenen, terwijl er buiten een vuur brandde. Tussen de grot en het vuur liep er een weg waarlangs een muur aangelegd was. Op de weg gingen er mensen voorbij die voorwerpen droegen die boven het muurtje uitstaken, maar ook beelden van mensen en dieren. Het was net een poppenkast waarbij de poppen boven de scheidingswand vertoond werden. De gevangenen hadden nooit iets anders gezien dan de schaduwen die door het vuur op de tegenoverliggende wand van de grot geworpen werden en nooit iets anders gehoord dan de echo's die de stemmen van de voorbijgangers weerkaatsten. Stel dat een gevangene losgemaakt werd en naar het licht kon kijken. Eerst zou hij verblind zijn en aan het licht moeten wennen, maar later zou hij besluiten dat het vuur de oorzaak van alles was. Als hij terug naar de grot ging, zouden zijn medegevangenen hem niet begrijpen.

Deze allegorie illustreerde de dualistische opvattingen van Plato. De grot stond symbool voor de aardse wereld, het vuur voor de goddelijke wereld. Plato beschouwde de aardse wereld als een schijnwereld van schaduwen en echo's, de goddelijke wereld daarentegen bestond echt en verlichtte de menselijke geest. Op alle vlakken verdeelde hij de werkelijkheid in deze twee tegengestelde werelden. De aardse wereld: was zintuiglijk, lichamelijk, concreet, veranderlijk. De goddelijke wereld: was psychisch, abstract, onveranderlijk, onfeilbaar.

Ideeënleer

Plato zocht naar ware kennis. In de aardse wereld bestonden er concrete voorwerpen waarvan je kon zeggen dat het bijvoorbeeld stoelen waren, maar dan wist je nog niet wat de idee van de Stoel was. Er waren ook concrete daden waarvan gezegd werd dat ze rechtvaardig waren, maar dan kende je het idee van de Rechtvaardigheid nog niet. Plato concludeerde hieruit dat er in de aardse wereld geen kennis mogelijk was; zintuiglijke waarneming leidde hoogstens tot een mening (doxa). De enige echte kennis zat in de Ideeën. Die waren abstract, objectief en verwant met de goddelijke wereld. Plato creëerde een Ideeënwereld

waar alle ideeën zich bevonden en aan wetenschap kon gedaan worden. De meeste mensen kenden de aardse wereld, maar hadden geen ervaring met de goddelijke wereld en geloofden niet in het bestaan ervan. Daarom hielden ze er op alle gebieden waardeloze opvattingen op na. Ze hadden geen wetenschappelijke aanleg en kwamen niet in aanmerking voor een wetenschappelijke opleiding. Heel weinig mensen hadden inzicht in de goddelijke wereld. Daar bevond zich de enige echte kennis. Dit soort mensen stond in contact met het goddelijke, wilde het goddelijke leren kennen en streefde om aan god gelijk te worden voor zover dat voor een mens mogelijk was. Zij waren goddelijk. Alle goede kwaliteiten vloeiden daaruit voort: beheerst, beschaafd, energiek, grootmoedig, sober en moreel hoogstaand.

Plato gaf een eigen invulling aan de begrippen 'wetenschap' en 'filosofie'. Technische vakken waren geen wetenschap; kunst, literatuur, muziek en politiek evenmin, omdat ze zich bezig hielden met de aardse wereld. Wetenschap was een algemene kennis over heel het menselijk leven en heel de werkelijkheid. Wetenschap was dus de studie van de goddelijke wereld. Er bestond geen hoogstaander vak dan filosofie. Het diende om inzicht te verwerven in de betekenis van de Ideeën. De centrale filosofische begrippen waren Waarheid, Schoonheid, Rechtvaardigheid en vooral Waarde. De Waarde was het hoogste van de Ideeënwereld, het stralendste en gelukkigste deel van de werkelijkheid. De Waarde had een absolute macht, bestuurd alles en was de oorzaak van alles dat goed en juist was. Daaraan dankten de andere begrippen en de zintuiglijke wereld hun ontstaan, groei, wezen en betekenis. Alles streefde naar dat vastomlijnd doel. Filosofie was de sluitsteen van de wetenschappelijke vorming, hief alle hypothesen op en kwam tot het eerste beginsel van de Waarde. Als je geen inzicht had in de Waarde, zou je ook nooit de waarde van iets anders kunnen vaststellen.

Plato stelde zijn filosofie voor alsof het echte wetenschap was, maar verkeerde volledig in de spirituele sfeer. Hij was de ontwerper van een nieuwe godsdienst die zich afzette tegen de traditionele Griekse godsdienst en mythologie. Zijn spiritualiteit vertoonde veel overeenkomsten met het latere Christendom.

God: had één wezen en behield altijd dezelfde gedaante. Hij was de schepper van hemel en aarde, alwetend en almachtig. God was goed. Hij had geen negatieve invloed en was niet verantwoordelijk voor de ellende van de mens. De belangrijke en meest waardevolle wetten kwamen van god.

Onsterfelijkheid van de ziel: Lichaam en ziel waren twee afzonderlijke zaken. Het lichaam leefde in de aardse wereld, de ziel in de goddelijke wereld. De ziel was dus onvergankelijk, onsterfelijk, eeuwig. De ziel verbleef in het lichaam als in een kerker/graf waaruit hij wilde ontsnappen.

Dag des oordeels: Na de dood moest iedereen voor een rechtbank verschijnen. De goede mensen gingen naar de hemel, de slechte mensen verdwenen in de aarde. Elke mens moest tienvoudig boeten voor het onrecht dat hij gepleegd had en werd tienvoudig beloond voor zijn verdiensten. Voor goddeloosheid, gebrek aan respect jegens je ouders en zelfmoord waren er nog zwaardere straffen.

Reïncarnatie: Na een duizendjarige reis van beloning of bestraffing begon de ziel aan een nieuwe kringloop. Hij mocht zelf kiezen in welk leven hij wilde reïncarneren. De ziel had in de goddelijke wereld vertoefd en de Ideeën leren kennen, maar tijdens de reïncarnatie ging die kennis verloren. De mens moest nu zijn kennis van de Ideeën stapsgewijs terughalen. **Getallensymboliek:** Een wetgever moest weten welke getallen omwille van hun speciale betekenis het meest bruikbaar waren voor de staat. Plato dacht aan het getal 5040, omdat het deelbaar was door alle getallen van 1 tot 10. Daarom waren er in zijn utopische staat precies 5040 landeigenaars. Via zintuiglijke waarneming en berekening moest men het geschikte moment voor het huwelijk en het verwekken van kinderen zoeken. Als dit op het juiste tijdstip gebeurde, zouden deze kinderen door het lot begunstigd zijn.

Moraal: Mensen moesten de moraal erkennen, in zich opnemen en er zich aan houden. Een moreel hoogstaand leven was een gelukkig leven.

De Ideale staat

Plato ontwierp een nieuwe staat. Het was een utopische samenleving die nergens op aarde bestond en waar rechtvaardigheid moest Heersen.

Politieke macht mocht niet toegekend worden op basis van rijkdom, populariteit, fysieke kracht of schoonheid. Om de staat te besturen moest je over bepaalde psychologische kwaliteiten beschikken. De belangrijkste waren verstand en wilskracht. Wilskracht was kenmerkend voor militairen, verstand voor filosofen. Volgens Plato moest een filosoof in de eerste plaats verstand hebben van de goddelijke wereld, kennis van de aardse wereld was minderwaardig. Zo maakte hij een onderscheid tussen drie soorten mensen: filosofen, militairen en het volk. Het volk liet zich meeslepen door emoties, begeerten en materialisme. Ze hadden geen filosofische of militaire kwaliteiten en waren dus absoluut niet geschikt om politieke verantwoordelijkheid te dragen.

Plato noemde zijn staat een **aristocratie** (= macht van de besten), omdat ze bestuurd werd door de 'besten'. Dat waren diegenen die op filosofisch en militair vlak de beste prestaties geleverd hadden.

De staat was hiërarchisch gestructureerd:

De regering: bestond uit filosofen. Zij bestuurden de staat.

De militie: bestond uit militairen. Zij moesten gehoorzamen aan de regering.

Het volk: bestond uit boeren, arbeiders en ambachtslieden. Zij moesten gehoorzamen aan de leidende klasse.

De filosofen en de militairen vormden samen de leidende klasse. Elke klasse moest werken voor het welzijn van de anderen. De leidende klasse beschermde het volk en het volk steunde de leidende klasse. Omdat iedereen de taak toebedeeld kreeg waarvoor hij bekwaam was, zou men deze samenleving aanvoelen als rechtvaardig.

Het leven van de leidende klasse verliep in volledige gemeenschap.

Alle mensen deelden alle opvattingen en emoties met elkaar.

Alle vrouwen waren gemeenschappelijk bezit van alle mannen.

Alle vrouwen en mannen waren als moeder en vader voor alle kinderen.

Ieder lid van de militie doorliep dezelfde lichamelijke, militaire en theoretische opleiding. Wie naast militaire kwaliteiten ook blijk gaf van filosofische kwaliteiten, werd geselecteerd voor leidinggevende taken. Vanaf 30 jaar werd een select groepje ingewijd in de filosofie, vanaf 50 jaar kwamen de besten in aanmerking voor de regering. De filosofen van de Politeia bezaten de beste militaire en filosofische kwaliteiten. Hoewel Plato wist dat het twee tegengestelde eigenschappen waren die zelden samengingen, geloofde hij dat er mensen bestonden die ze in zich verenigden en in evenwicht hielden.

Plato schreef zijn filosofie in de vorm van dialogen, waarin levende personen met elkaar van gedachten wisselen over een concrete situatie (vaak genoemd naar een van de gesprekspartners, dikwijls Socrates).

Bron: [http://nl.wikipedia.org/wiki/Plato_\(filosoof\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Plato_(filosoof))

Diogenes van Sinope,

Eenvoud, autonomie, natuur, eerlijkheid, vrijheid.

Diogenes is geboren in de Griekse kolonie van Sinope op de zuidkust van de Zwarte Zee, in

404 voor Christus. Er is niets bekend over het begin van zijn leven, behalve dat zijn vader Hicesias een bankier was. Het lijkt waarschijnlijk dat Diogenes ook werd ingeschreven in het bankbedrijf methulp van zijn vader. Op een gegeven moment raakten Hicesias en Diogenes verwikkeld in een schandaal en beschuldigd van valsemunterij en Diogenes werd verbannen uit de stad. Dit verhaal lijkt te worden bevestigd door archeologie: grote aantallen onleesbare munten (verbrijzeld met een grote beitel stempel) zijn ontdekt bij Sinope daterend uit het midden van de 4e eeuw voor Christus, en de andere munten van de tijd draagt de naam van Hicesias als de ambtenaar die hen had geslagen. De redenen voor de vervalsing van de munten zijn onduidelijk, hoewel Sinope werd betwist tussen pro-Perzische en pro-Griekse facties in de 4e eeuw, en er eerder sprake was van politieke dan financiële motieven achter die beschuldiging.

Op een bepaald moment ging Diogenes naar het Orakel van Delphi om advies te vragen en kreeg te horen dat hij moet "*de munt moest bekrassen*" en Diogenes, die bedacht dat het orakel betekende dat hij de politieke "munt" moest bekrassen in plaats van de feitelijke munt, reisde naar Athene en maakte er zijn levensdoel van de gevestigde gewoonten en waarden "bekrassen".

In zijn nieuwe tehuis, Athene werd de missie van Diogenes het metaforische "bekrassen" van de "munt" van maatwerk. Gewoonten, beweerde hij, was de valse munt van de menselijke moraal. In plaats van boos te worden op wat echt slecht is, maken mensen een grote ophef over wat niet meer is dan wat niet in overeenstemming is met de conventionele moraal. Dit onderscheid tussen de natuur ("fysis") en de conventionele moraal ("nomos") is een favoriet thema van de oude Griekse filosofie, en een die Plato oppakt in "De Republiek", in de legende van de *Ring van Gyges* . (Dit gaat over een magische ring, die de drager de macht geeft onzichtbaar te worden. De vraag is dan of iemand zich nog goed zou gedragen als hij niet de gevolgen van zijn daden hoeft te vrezen.)

Op een keer ging Diogenes naar Athene met een slaaf genaamd Manes die hem kort daarna verliet. (In die tijd werd in de antieke wereld het werk gedaan door slaven) Met

kenmerkende humor zei Diogenes "Als Manes kan leven zonder Diogenes, waarom dan niet

Diogenes zonder Manes?"

Diogenes maakte voortdurend grappen over een dergelijke relatie van extreme afhankelijkheid. Hij vond dat de meester, die niets kon doen voor zichzelf, op verachtelijke wijze hulpeloos. Hij werd aangetrokken door het ascetische onderwijs van Antisthenes, een leerling van Socrates, die (volgens Plato) aanwezig was bij zijn overlijden. Diogenes werd leerling van Antisthenes, ondanks de brutaliteit waarmee hij aanvankelijk werd ontvangen en overtrof snel zijn meester, zowel in reputatie als in soberheid van leven. In tegenstelling tot de andere burgers van Athene vermeed hij aardse genoegens. Deze houding is geworteld in een grote minachting voor wat hij als dwaasheid zag: het zich anders voor willen doen, de ijdelheid, het carrière zoeken, de zelfmisleiding en de kunstmatigheid van veel menselijk gedrag.

Zo hardde hij zich aan de wisselvalligheden van het weer door het leven in een ton of een reuzen-Griekse vaas (een amfora), die bij tempel van Cybele (Moeder Aarde, godin van de natuur) hoorde.

Zijn enige bezittingen waren een mantel, een kom om uit te eten en een nap om uit te drinken.

Nadat hij iemand een stuk brood zag gebruiken als bord en zijn handen als nap, ontdeed hij zich ook van kom en zijn nap.

Op klaarlichte dag liep hij eens op een marktplein met een lantaarn.

De voorbijgangers vroegen hem: "Wat ben je aan het doen?"

Hij antwoordde: "Ik ben op zoek naar een mens" (waarmee hij een waarachtig oprecht persoon bedoelde). "Maar tot nu toe heb ik die niet gevonden"

Op een dag ging hij naar de grote markt in Athene, de Agora, die vol mensen was. Hij ging staan op een strategische plaats, zodat zoveel mensen hem konden zien, deed zijn mantel af en ging naakt masturberen tot zijn zaad er uit spoot.

Hoewel velen dat vermakelijk vonden, waren er ook marktgangers, die het ongepast vonden, zich er ongemakkelijk bij voelden en die hem daarvoor een berisping gaven.

Maar hij antwoordde: "Was het maar net zo gemakkelijk om mijn honger te stillen door over mijn buik te aaien"

De grote leerling van Socrates Plato werd alom geroemd om de definitie die hij gaf van een mens: "een tweevoeter zonder vleugels" Dat vond men een geweldige beschrijving van de mens.

Diogenes pakte toen een kip, plukte de veren er af en bracht hem naar de Academie van Plato, zeggende: "Zie, Hier heb je een mens."

Toen Diogenes eens op reis was naar Aegina, werd hij gevangen genomen door piraten en als slaaf in Kreta verkocht aan een Corintiër genaamd Xenias. Toen men hem vroeg wat voor handel hij had, antwoordde hij dat hij niets wist van een handel en toen men vroeg wat hij kon, antwoordde hij: "Mensen regeren" Hij voegde er aan toe dat hij wenste te worden verkocht aan een man die een meester nodig had.

Als docent van de twee zonen van Xenias woonde hij in Korinthe voor de rest van zijn leven, waar hij geheel wijdde aan het verkondigen van de leerstellingen over virtueuze zelfbeheersing.

Bij de Isthmische Spelen, die een jaar voor en een jaar na de Olympische Spelen werden gehouden en waaraan atleten uit heel Griekenland meededen, gaf hij een lezing voor een groot publiek.

Het kan bij een van deze Spelen zijn geweest dat hij Alexander de Grote ontmoette.

Toen Diogenes op een ochtend ontspannen van de zon lag te genieten, vroeg de machtige koning Alexander de Grote of er geen gunsten waren die hij zou kunnen doen voor hem. "Je kunt alles van mij krijgen, zelfs de helft van mijn rijk".

Diogenes antwoordde: "Ga dan maar uit de zon staan".

Alexander was zo onder de indruk van deze levenshouding dat hij zei: *"Als ik niet*

Alexander was, dan zou ik Diogenes willen worden."

Diogenes antwoordde: *"Als ik Diogenes niet was, zou ik Diogenes willen worden"*

Op een andere dag vond Alexander de filosoof aandachtig op zoek in een stapel menselijke botten. Diogenes verklaarde: "Ik ben op zoek naar de beenderen van je vader, maar niet kan die onderscheiden van die van een slaaf."

Op een bepaald moment bereikte het bericht Korinthe dat Philippus van Macedonië naar de stad marcheerde met zijn troepen.

Dat was een schok voor de stad: de hele stad was in rep en roer en iedereen ging druk in de weer, de één lapte de wapens op, een ander rolde stenen aan, een derde versterkte de muur, een vierde versterkte de kantelen, een ieder maakte zich nuttig op een of andere manier. Diogenes had niets te doen - niemand had er aan gedacht hem een baan te geven- was geroerd door het gezicht van die drukte, pakte zijn filosofenmantel en begon energiek een grote amforakruik op en neer te rollen naar de Craneum; een kennis die hem vroeg wat hij deed, kreeg